

ENI
CBCMED
 Cooperating across borders
 in the Mediterranean

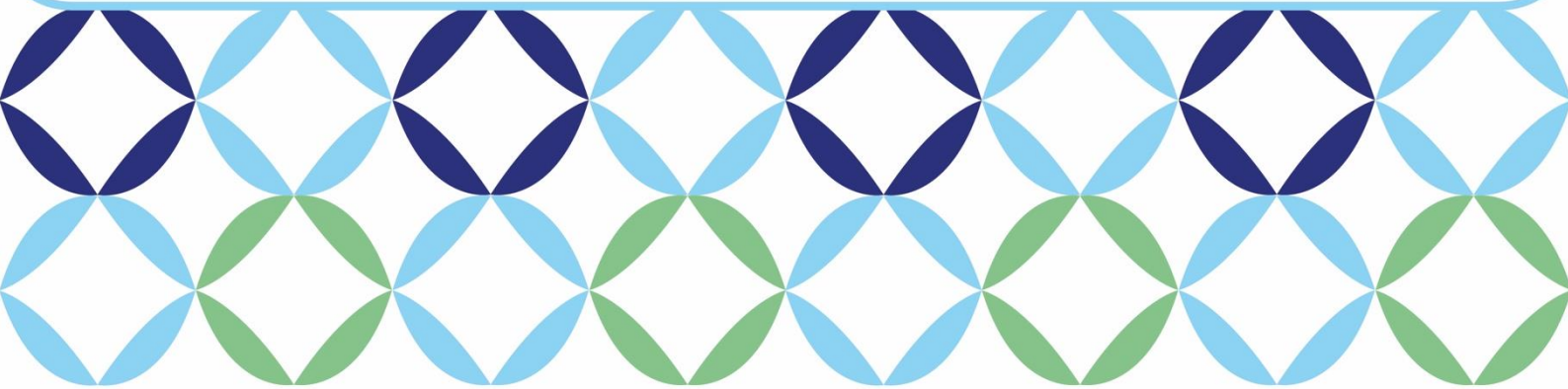
Project funded by the
EUROPEAN UNION

REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

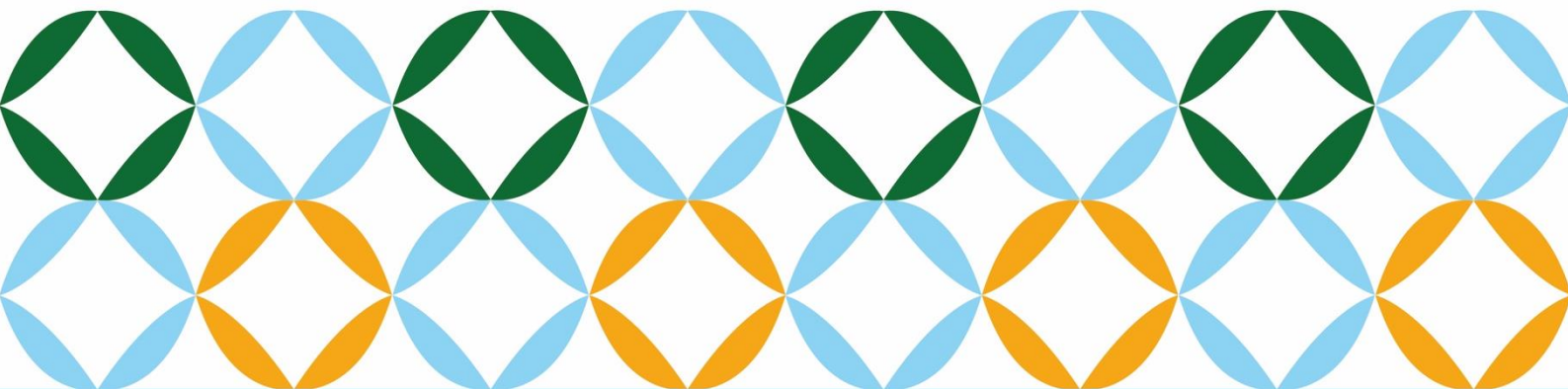

RESTART MED!

REvitalization of Sustainable Tourism Across Regions in The MEDiterranean Guia per analitzar la sostenibilitat de les polítiques turístiques

a Catalunya

PROGRAMA	ENI CBC MED
OBJECTIU TEMÀTIC	A.1 - Business and SMEs development (Promote economic and social development)
PRIORITAT	A.1.3 - Encourage sustainable tourism initiatives and actions
ACRONIM DEL PROJECTE	RESTART MED!
WEB DEL PROJECTE	
NÚMERO DE RESULTAT	Output 5.1
TÍTOL DE RESULTAT	Awareness increase of policy makers/public authorities on sustainable tourism challenges
PAQUET DE TREBALL/ N° ACTIVITAT	5/5.1.3
NOM DE L'ACTIVITAT	Guia per analitzar la sostenibilitat de les polítiques turístiques
SOCI RESPONSABLE (AUTORS)	Cristina Bajet Mestre (ACT) en col·laboració amb Maria Calderó Pascual, Cristina Casals Miralles, Mercè Boy Roura i Joan Colón Jordà (CT BETA, UVIC-UCC)
PARTS INTERESSADES	El Centre Tecnològic BETA, Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya ha donat suport tècnic a l'Agència Catalana de Turisme per crear aquest document.
SOCIS INVOLUCRATS	
ESTAT	Versió final
DATA DE VENCIMENT	31/07/2022
DESTINATARIS DEL DOCUMENT^a	Responsables polítics; Parts interessades
DISTRIBUCIÓ^b	PU

^a WPL (Líders del Paquet de Treball); PP (Socis del Projecte); AP (Associats); Parts interessades; Responsables polítics; Altres (Especificar)

^b PU (Públic); PP (Restringit a participants d'altres programes); CO (Confidencial, només pels membres del consorci)

Historial de revisions del document

Versió	Data	Autor/Revisor	Canvis
1.0 – Primer esborrany	09/09/2022	ACT/BETA	Traduir la versió en anglès al català v1
2.0 – Versió final	23/09/2022	ACT/BETA	Versió final en català

Resum

Aquest document té l'objectiu de servir de pauta per avaluar i fer el seguiment de polítiques de turisme sostenible, i en particular, a Catalunya. L'estructura de la guia engloba un marc global de les polítiques més rellevants a nivell europeu, espanyol i català per contextualitzar i identificar temes rellevants recurrents a l'hora d'integrar els reptes de la sostenibilitat a les polítiques de turisme. Tot seguit s'expliquen detalladament els temes rellevants identificats, classificats en quatre pilars principals, el transversal de Governança, i els tres de sostenibilitat (Mediambiental, Sociocultural, i Econòmic). A continuació, es presenta un anàlisi de les Debilitats, Amenaces, Fortaleses, i Oportunitats (DAFO) de les principals polítiques de turisme catalanes i un anàlisi de les Correccions, Adaptacions, Manteniment, i Exploracions (CAME) de les estratègies i plans territorials clau del turisme català. Seguit dels dos anàlisis es detallen dues eines per avaluar l'eficàcia dels plans i polítiques de turisme per millorar el desenvolupament sostenible. En primer lloc, s'ofereix una llista de verificació pels polítics amb l'objectiu de que puguin avaluar i millorar la sostenibilitat de les polítiques de turisme existents o a l'hora de dissenyar noves lleis i estratègies. En segon lloc, es proposa una llista de 45 indicadors seleccionats per controlar l'impacte de les polítiques de turisme sostenible implementades. La guia conclou amb una visió general d'un full de ruta recomanat per implementar polítiques de turisme sostenible a Catalunya.

CONTINGUT

INTRODUCCIÓ	5
CONTEXT	7
Les aportacions del turisme als ODS	7
Documents de referència: identificació i resum de les polítiques, estratègies i plans d'acció actuals	9
Polítiques a nivell global i europeu	9
Polítiques a nivell nacional espanyol.....	10
Polítiques a nivell regional català.....	10
Temes rellevants: incorporar a les polítiques de turisme els principals reptes de sostenibilitat	13
Governança	14
Mediambiental.....	15
Sociocultural.....	18
Econòmic.....	20
ANÀLISI DAFO DE LES PRINCIPALS POLÍTIQUES CATALANES	23
ANÀLISI CAME PER CONSIDERAR LA SOSTENIBILITAT A LES ESTRATÈGIES LOCALS DE TURISME CATALANES.....	24
EINES PER AVALUAR L'EFICÀCIA DELS PLANS I POLÍTIQUES DE TURISME PER LA MILLORA DEL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE	27
LLISTA DE VERIFICACIÓ.....	27
INDICADORS	27
RECOMANACIONS PER IMPLEMENTAR POLÍTIQUES DE TURISME SOSTENIBLE	32
REFERÈNCIES	34
ANNEX	42

INTRODUCCIÓ

Segons la Organització Mundial del Turisme (OMT), el turisme sostenible es basa en tres pilars: fer un ús òptim dels recursos mediambientals (Mediambiental), respectar l'autenticitat sociocultural de les comunitats locals i preservar el patrimoni cultural (Sociocultural), així com garantir operacions econòmiques viables a llarg termini (Econòmic)¹. Com a marc de referència fonamental pel turisme responsable i sostenible, l'any 1999 la Organització de les Nacions Unides (ONU) va desenvolupar un Codi Ètic Global pel Turisme, que inclou deu principis dissenyats per guiar els actors clau en el desenvolupament del turisme^c.

Més tard, l'any 2005, amb l'informe "Fer el turisme més sostenible", l'OMT i el Programa Mediambiental de l'ONU van identificar dotze objectius per al turisme sostenible que establirien una àmplia agenda de turisme sostenible^d; i al 2014, l'OMT va llançar el marc de programes de deu anys (10YFP) sobre el Programa de Turisme Sostenible dins del 10YFP sobre Patrons de Producció i Consum Sostenibles⁴.

Diferents marcs de treball es creen fins arribar a l'adaptació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)⁵ que s'estan implementant actualment en el sector del turisme^{6,7} però, malgrat tots els esforços, manquen tant instruments per a la implementació de polítiques de turisme sostenible com compromís⁸.

Recentment, la resolució del Parlament Europeu del 25 de març de 2021⁹ va donar noves eines mitjançant l'establiment d'una estratègia de la UE pel turisme sostenible amb els objectius de:

- **RECONSTRUIR** el sector turístic mitjançant plans de resposta a l'impacte de la COVID-19 i garantir criteris de viatge segurs.
- **REENFOCAR** la política de governança en el marc de la UE considerant l'aspecte transversal del sector del turisme.
- **REFORÇAR** la transició cap a un turisme més sostenible, responsable i intel·ligent.
- **REPENSAR** el futur dels plans de la indústria turística incentivant els principis de l'economia circular.

^c 10 principis del Codi Ètic Global pel Turisme de la ONU²: Respecte entre societats; Compliment col·lectiu; Desenvolupament sostenible; Usuari del patrimoni cultural; Activitat beneficiosa pels països d'acollida; Obligacions dels grups d'interès; Dret al turisme; Llibertat de moviments; Condicions de treball justes; Implementació del codi ètic a nivell mundial.

^d 12 principis del Programa Mediambiental de l'ONU pel turisme sostenible³: Viabilitat econòmica; Prosperitat local; Qualitat de l'ocupació; Equitat social; Compliment del visitant; Control local; Benestar comunitari; Riquesa cultural; Integritat física; Diversitat biològica; Eficiència de recursos; Puresa ambiental.

Però, perquè ens hem de preocupar per les estratègies i marcs de treball o plans passats? El què sens dubte ens han ensenyat tots els anys de treball és que si el turisme vol esdevenir una indústria sostenible i resistent, les estratègies internacionals, nacionals, regionals i locals requereixen la implicació de diversos actors a partir de la coordinació, finançament i seguiment de les administracions públiques; seguit de la cooperació, l'assessorament i la innovació del sector privat; involucrant el suport i participació de la societat civil. A més, el sector acadèmic és clau per permetre encara més la presa de decisions neutrals basades en criteris quantificables i objectius, vinculats a un sistema de seguiment sòlid i de confiança⁶. No obstant això, per convertir aquestes accions en bones pràctiques reals cal considerar diferents criteris i models adaptables en funció del context sociopolític i regional específic.

Particularment en el context espanyol, l'Estratègia General de Turisme Sostenible 2030 preveu que aquest sector sigui un mitjà principal per preservar el patrimoni natural i cultural del país mitjançant la preservació i recuperació dels actius mediambientals alhora que augmenta el turisme competitiu i atractiu. A més, el turisme hauria de contribuir a fer front als grans reptes nacionals, com ara la despoblació rural i la desigualtat, buscant sinergies entre els beneficis turístics i les necessitats de les comunitats locals. Al mateix temps, l'estratègia contempla seguir augmentant el creixement del sector turístic seguint un model més sostenible augmentant la qualitat així com accelerant la transició digital¹⁰.

Els reptes específics pel context regional català inclouen la necessitat actual d'una regulació vinculant més definida, així com una cooperació real entre els diferents nivells de govern. La obsoleta llei de turisme catalana i els plans estratègics sense especificar els principis de sostenibilitat del sector¹¹, així com la manca d'orientacions sobre com implementar les accions rellevants en una estratègia territorial sincronitzada, estan complicant la transició cap a un turisme més sostenible. Amb aquesta finalitat, la Generalitat de Catalunya ja ha iniciat el procés per crear una nova llei de turisme¹² i els plans no vinculants existents de destinacions turístiques amb experiència estan facilitant la transformació del sector¹³.

Actualment, el sector del turisme porta coneixements adquirits mitjançant: (1) el desenvolupament i la implementació d'antics plans turístics; (2) la creació i implementació d'estratègies i plans actuals; i (3) la retroalimentació dels professionals del turisme i les parts interessades. Aquest coneixement permet argumentar que per aconseguir un turisme sostenible necessitem: en primer lloc, *un marc de treball*, en

segon lloc, *una estratègia*, en tercer lloc, *les eines* per portar-lo a terme i, finalment, *els recursos* per implementar-lo.

Per tant, els apartats següents pretenen oferir un marc global de les polítiques més rellevants a nivell europeu, espanyol i català per contextualitzar i identificar temes recurrents rellevants per integrar els reptes de sostenibilitat a les polítiques de turisme. A continuació, la guia segueix amb una explicació detallada dels temes rellevants identificats classificats en quatre pilars principals, el de Governança transversal i els tres de sostenibilitat (Mediambiental, Sociocultural, i Econòmic).

Després d'això, s'ofereix un anàlisi DAFO de les principals polítiques de turisme catalanes i un anàlisi CAME de les estratègies i plans territorials clau del turisme català. Tot seguit, es detallen dues eines per avaluar l'eficàcia dels plans i polítiques turístiques per la millora del desenvolupament sostenible. En primer lloc, s'ofereix una llista de verificació pels responsables polítics per avaluar i millorar la sostenibilitat de les polítiques de turisme o per tenir en compte la sostenibilitat a l'hora de dissenyar noves polítiques. En segon lloc, es proposa una llista de 45 indicadors seleccionats per controlar l'impacte de les polítiques de turisme sostenible implementades. La guia conclou amb una visió general d'un full de ruta recomanat per implementar polítiques de turisme sostenible.

CONTEXT

Les aportacions del turisme als ODS

Els tres pilars del turisme sostenible (Mediambiental, Sociocultural i Econòmic) contribueixen directament als disset ODS⁷. En particular, els ODS fan menció explícita al turisme en **l'Objectiu 8 "treball decent i creixement econòmic"**, **l'Objectiu 12 "consum i producció responsables"** i **l'Objectiu 14 "l'ús sostenible dels oceans i els recursos marins"**. Les metes 8.9, 12.b i 14.7 tenen com a objectiu implementar un turisme sostenible en termes de creació d'ocupació de qualitat i de promoció de la cultura i els productes locals (**Taula 1**).

Taula 1. Contribució del turisme als 17 ODS vinculats amb oportunitats i riscos.

PILARS	ODS	APORTACIONS TURÍSTIQUES	
Mediambiental	6 Aigua neta i sanejament 7 Energia assequible i no contaminant 13 Acció climàtica 14 Vida marina 15 Vida terrestre	El turisme pot contribuir a la preservació dels ecosistemes i a la mitigació dels impactes del canvi climàtic mitjançant el desenvolupament de models turístics amb menor petjada. Al mateix temps, la millora de les infraestructures propiciades per les inversions turístiques pot jugar un paper fonamental per aconseguir l'accés als recursos d'una manera més segura i eco-eficient.	OPORTUNITATS
		El turisme és responsable d'aproximadament el 5% ¹⁴ de les emissions globals de gasos d'efecte hivernacle (GEH) i de l'1% ¹⁵ de la pèrdua d'aigua dolça. Al mateix temps, el turisme és molt vulnerable al canvi climàtic, ja que està estretament relacionat amb les condicions meteorològiques, i sovint es veuen els recursos mediambientals com un factor determinant de l'atractiu de les destinacions.	RISCOS
Sociocultural	3 Bona salut i benestar 4 Educació de qualitat 5 Igualtat de gènere 10 Reducció de les desigualtats 11 Ciutats i comunitats sostenibles 16 Pau, justícia i institucions sòlides	Els impostos i els beneficis que genera el turisme es poden reinvertir en serveis que beneficiïn les comunitats locals, com per exemple els serveis sanitaris. Si el turisme busca oferir productes i serveis de qualitat, el desenvolupament de capacitats locals pot jugar un paper important en les destinacions turístiques. Tanmateix, el turisme pot ajudar a preservar els béns del patrimoni cultural i natural, del qual depèn, i promoure la tolerància i l'entesa entre religions i cultures.	OPORTUNITATS
		El turisme pot propiciar el desenvolupament del vandalisme i la delinqüència i els canvis en les cultures tradicionals i la manera de viure de l'amfitrió.	RISCOS
Econòmic	1 Sense pobresa 2 Fam zero 8 Treball decent i creixement econòmic 9 Indústria, innovació i infraestructures 12 Consum i producció responsables 17 Associació pels objectius	El turisme aporta ingressos a través de la creació d'ocupació a nivell local. A més a més, com que el turisme està estretament relacionat amb altres sectors econòmics, se sap que per cada ocupació directa creada en turisme es crea indirectament un lloc de treball i mig més. El turisme pot patrocinar polítiques públiques d'actualització i adaptació de les infraestructures.	OPORTUNITATS
		Fins al 87% de l'ocupació turística són feines estacionals de baixa qualificació amb oportunitats professionals limitades que impedeixen als treballadors accedir a una feina estable i ben remunerada ¹⁶ . El turisme pot dificultar l'accés dels locals als productes i serveis a causa de la inflació de preus originada per un augment de la demanda.	RISCOS

Documents de referència: identificació i resum de les polítiques, estratègies i plans d'acció actuals

Tenir una definició estàndard de Turisme Sostenible és el primer pas per poder crear un marc integral. Per desenvolupar el context útil a nivell regional, aquesta guia es basa principalment en els temes rellevants seleccionats (**Taula 2**) a partir de definicions i recomanacions sobre turisme sostenible que es poden trobar en els següents documents de referència classificats en tres nivells polítics: i) Global i Europeu, ii) Nacional-Espanyol, i iii) Regional-Català. La metodologia utilitzada per trobar els documents referents revisats es va basar en una cerca a Google dels més rellevants i actualitzats en els tres nivells diferents. Per contextualitzar l'escenari actual i proporcionar un context, a continuació es proporciona un resum dels documents revisats.

Polítiques a nivell global i europeu

Criteris del Consell Mundial de Turisme Sostenible (GSTC)

Els criteris GSTC són el resultat d'un esforç mundial per aconseguir un consens global sobre turisme sostenible i s'han construït sobre dècades de treball i experiències prèvies. Hi ha dos conjunts de criteris, per a la indústria (és a dir, hotels i operadors turístics) i per a les destinacions (és a dir, les zones turístiques). Al seu torn, una sèrie d'indicadors d'actuació també han estat indispensables per complementar els criteris. Aquests criteris s'utilitzen per a l'educació i la sensibilització, la formulació de polítiques per a empreses i autoritats públiques, l'avaluació i constitueixen una base per a les certificacions¹⁷.

Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) en àrees protegides

Aquesta directriu té com a objectiu augmentar la consciència i garantir les àrees protegides d'Europa, així com millorar el desenvolupament sostenible i la gestió responsable del turisme en aquests llocs tan singulars. Els principis principals són: i) prioritzar la protecció, ii) contribuir al desenvolupament sostenible, iii) la participació de totes les parts, iv) la planificació efectiva, i v) perseguir la millora contínua¹⁸.

Sistema Europeu d'Indicadors de Turisme (ETIS)

Els ETIS tenen com a objectiu proporcionar una eina de mesura i seguiment per a les destinacions que vulguin adoptar un enfocament de gestió sostenible i millorar els seus acompliments de sostenibilitat (és a dir, una eina fàcil d'utilitzar per a qualsevol destinació que vulgui fer-ne ús voluntàriament). El conjunt d'eines es basa en 27

indicadors bàsics i 40 opcionals. Els indicadors bàsics es classifiquen en 4 blocs generals, com ara la gestió de la destinació, el valor econòmic, l'impacte social i cultural i l'impacte mediambiental. Els indicadors complementaris aborden àrees més específiques i s'agrupen en 3 blocs (marítim i costaner, turisme accessible i rutes culturals transnacionals)¹⁹.

Camí de Transició cap al Turisme

Aquest informe és el primer desenvolupat per la Comissió Europea que dóna suport a estratègies industrials específiques com a procés col·laboratiu essencial per accelerar encara més les transicions verda i digital i augmentar la resiliència dels ecosistemes industrials de la UE. Això s'ha de fer mitjançant regulacions supervisades i implementades conjuntament, una governança pública eficaç i aprofitant els programes de finançament de la UE. El sector turístic s'ha apuntat com un dels més afectats per la pandèmia de la COVID-19. Per tant, aquesta via descriu les mesures i els resultats necessaris per accelerar la transició cap a un turisme més sostenible com a resultat d'un procés de creació conjunta consultant més de 200 parts interessades de 24 estats membres de la UE, Noruega i el Regne Unit, a més de considerar el turisme com una xarxa empresarial transversal²⁰.

Polítiques a nivell nacional espanyol

Estratègia de Turisme Sostenible en Destinacions 2030

Aquesta estratègia és el primer dels quatre eixos per transformar el sector turístic a Espanya, incloent-hi la transició sostenible, la digitalització, la resiliència en territoris extra peninsulars i les accions de competitivitat. Aquesta estratègia diferencia i s'aplica a diferents tipus de destinacions per organitzar-se i afrontar millor els diferents reptes (sol i platja, rural i urbà) des d'un enfocament transversal. No hi ha una prioritització entre categories de destinació sinó accions subcategoritzades a realitzar¹⁰.

Polítiques a nivell regional català

13/2002 Llei catalana de turisme i les seves modificacions parcials

Aquest document és l'última llei catalana vinculant que s'aplica en matèria de recursos, subjectes, administració, activitats i serveis turístics amb l'objectiu de a) protegir i preservar els recursos basats en el principi de sostenibilitat; b) potenciar la creació, el desenvolupament i la promoció dels recursos turístics; c) protegir i respectar els usuaris turístics; d) incrementar els corrents turístics amb especial atenció a la promoció d'un turisme de qualitat; e) inspirar el desenvolupament de nous productes

turístics; f) promoure el turisme com a cultura i intercanvi de coneixements; g) promoure la qualitat i la competitivitat dels serveis; h) modernitzar el sector; i) implementar formacions professionals; j) potenciar la digitalització; k) promoure la realitat catalana com a marca turística; l) i vetllar per la segmentació de la forta demanda estacional del sector. Malgrat les finalitats esmentades d'aquesta llei, el contingut se centra en la classificació i definició de les zones turístiques amb especial èmfasi en els allotjaments turístics i les competències públiques en aquesta matèria, així com en la classificació de les infraccions amb procediments sancionadors sense especificar les actuacions pertinents sobre com implementar i fer el seguiment dels objectius de la llei¹¹. A més, les últimes i parcials modificacions incorporades (Llei 5/2020) han estat en la línia de redefinir el concepte d'allotjament turístic, les infraccions associades i la regulació dels nous impostos²¹.

Estratègia pel Desenvolupament Sostenible de Catalunya 2010-2026

Amb aquest document, la Generalitat de Catalunya vol donar resposta als compromisos de l'estratègia internacional i europea de desenvolupament sostenible. En aquest sentit, el turisme, juntament amb l'agricultura i la silvicultura, la indústria, la construcció, la mobilitat, l'energia, el comerç i la governança de Catalunya, és un sector on s'han identificat i classificat els grans reptes per ser més sostenibles en 7 pilars o formes d'actuació abordades transversalment per diversos i nombrosos plans sectorials. Aquests pilars per impulsar Catalunya a ser més sostenible corresponen a considerar que Catalunya ha de ser: i) un territori amb biodiversitat, ii) eficient en l'ús de l'energia, iii) regió de mobilitat intel·ligent, iv) eco-eficient, competitiva i innovadora, v) regió amb consum intel·ligent, vi) regió cívica, inclusiva i solidària, i vii) regió participativa, estretament compromesa amb els seus ciutadans²².

Acord i informe sobre l'elaboració de la nova Llei catalana de turisme

Aquesta nova llei pretén resoldre els problemes actuals pel que fa a l'actualització legal del turisme català, la manca de criteris per tenir en marxa diversos plans turístics amb una estratègia sostenible comuna, l'impacte de la COVID-19 en el sector turístic, i la correcta representació i col·laboració entre tots els agents actius en la governança del sector turístic. Hi ha la voluntat actual d'estipular una regulació única però transversal del sector turístic promovent un turisme sostenible, contribuir a la competitivitat del sector i crear noves oportunitats de negoci, i crear una eina de governança on tots els actors públics-privats puguin interactuar fàcilment¹². Per poder considerar l'opinió dels diferents actors, es va dur a terme una consulta pública amb 31 preguntes organitzades en 6 grans blocs (general, desenvolupament sostenible, administració i governança turística, enfortiment de la competitivitat, allotjament turístic i transparència de dades).

D'un total de 149 respostes rebudes, els subtemes que han rebut més suggeriments són: Allotjament, Governança, Sostenibilitat, Impostos, Mobilitat, Formació, Condicions de treball, Competitivitat, Guies turístics, Enoturisme, Agències de viatges, Plataformes digitals, Planificació turística, Seguretat, Municipis turístics i Cancel·lacions de reserves²³.

16/2017 Llei catalana de mesures reguladores per mitigar i adaptar-se al canvi climàtic a Catalunya

L'article 25 d'aquesta llei fa especial èmfasi en el turisme, fomentant l'impuls d'un nou model que avalui les fortaleses, debilitats, oportunitats i amenaces de l'estat actual del sector. També fomenta dur a terme una transició integral (és a dir, recursos, productes i destinacions) cap a un turisme sostenible i establir campanyes de sensibilització de personal i visitants. A més, la Generalitat de Catalunya exigeix que els municipis classificats com a turístics (és a dir, quan la mitjana ponderada de visitants sigui superior al nombre de residents locals i quan el nombre d'allotjaments turístics i segones residències sigui superior al nombre de residents locals - Llei 13/2002) disposin d'una estratègia que garanteixi els serveis municipals bàsics durant el pic estacional turístic, incloent el subministrament d'aigua potable, el subministrament d'energia, la gestió de residus, el transport, el tractament d'aigües residuals i l'atenció sanitària²⁴.

Plans Estratègics de Turisme de Catalunya (2013 - 2018)

L'any 2013 es va aprovar el pla estratègic de turisme a Catalunya²⁵ amb el principal repte d'equilibrar la quantitat amb la qualitat turística amb la implementació d'una visió de governança sostenible. Les actuacions prioritàries per a l'horitzó 2016 van anar en la línia de millorar la qualitat turística a través de criteris de competitivitat i sostenibilitat organitzats en 5 programes (Sistema de governança, Desenvolupament de destinacions, Desenvolupament de productes, Administració i gestió turística, i Excel·lència). No obstant això, la seva vigència va finalitzar el 2016 i, per tant, s'està desenvolupant un nou pla estratègic (2018-2022).

El pla estratègic del 2018²⁶ és la base pel desenvolupament de la nova llei del turisme català els anys següents i aposta per un model sostenible i responsable, capaç d'harmonitzar l'interès dels visitants, la comunitat local, el sector privat i el medi ambient amb l'objectiu d'aconseguir un creixement turístic basat en intentar evitar l'estacionalitat, l'increment de despeses per turista, i la diversificació de les opcions turístiques per tenir en compte els 3 pilars de la sostenibilitat. Dins de les 21 tendències identificades, només 4 estan en línia amb el turisme sostenible i són les següents: i) el turisme jove que promou estades curtes fora de temporada amb experiències úniques i locals; ii) el visitant ecològic que demanda activament experiències que respectin els

recursos naturals; iii) el nou model d'economia col·laborativa per promoure bones pràctiques de turisme sostenible innovador i responsable; i iv) la gastronomia local incentivant els mercats i les festes locals per promocionar els productes catalans. Per aquests motius, s'han detallat 7 direccions estratègiques clau (eixos de treball) (4 estratègies motrius i 3 accions facilitadores). Dins de les estratègies motrius podem trobar l'objectiu de consolidar una experiència turística excepcional, l'atracció i retenció de visitants, les inversions turístiques i el turisme intel·ligent. D'altra banda, les accions facilitadores comprenen promoure la competitivitat, millorar la gestió del territori i repensar la governança. Iniciatives rellevants de turisme sostenible s'emmarquen en l'eix de consolidar una experiència turística excepcional iniciant el programa "Catalunya experiencial" i implementant el programa "Certificació de qualitat turística". En l'eix de turisme intel·ligent 4 iniciatives ambicioses comprenen el seguiment d'un índex de turisme intel·ligent, activar els programes "Fet a Catalunya" i implementar un programa especial per reduir la petjada ecològica.

Certificacions Mediambientals de Catalunya

Les Certificacions Mediambientals de Catalunya²⁷ aborden específicament diferents allotjaments turístics com càmpings, turisme rural, hotels i hostals i amb les principals característiques d'estar integrats en el paisatge, introduir criteris d'eficiència energètica, reduir el soroll, implementar principis d'estalvi d'aigua, gestió selectiva de residus i participació turística activa en la gestió mediambiental i la promoció per mantenir el client ben informat sobre les bones pràctiques locals.

A més, el servei d'allotjament turístic orientat a la qualitat utilitza l'etiqueta ecològica europea que té en compte diferents aspectes ambientals com l'eficiència energètica, l'estalvi d'aigua i el tractament d'aigües residuals, la formació del personal sobre qüestions mediambientals, la informació als hostes sobre fets ambientals locals, la compra d'equips sostenibles, productes marcats amb etiqueta ecològica i productes aptes per ser reciclats, l'ús de substàncies químiques no perilloses, l'adequada reducció, separació i gestió de residus, i altres com les zones lliures de fum, l'arquitectura bioclimàtica, els productes alimentaris locals i orgànics, l'ús d'aigua de pluja i reciclada i l'EMAS o ISO 14001.

Temes rellevants: incorporar a les polítiques de turisme els principals reptes de sostenibilitat

Els temes rellevants recurrents inclosos en els documents de referència esmentats anteriorment es classifiquen en quatre grans pilars, el de Governança transversal, i els tres de sostenibilitat (Mediambiental, Sociocultural, i Econòmic), per avançar en els reptes de sostenibilitat principals a tenir en compte a les polítiques de turisme (Taula 2).

Taula 2. Temes rellevants per incorporar els reptes de la sostenibilitat a les polítiques de turisme.

PILARS	TEMES RELLEVANTS
Governança	<ul style="list-style-type: none"> (1) Estratègia en destinacions (2) Organització responsable (3) Implicació d'actors clau (4) Recursos financers (5) Pla de seguiment i avaluació
Mediambiental	<ul style="list-style-type: none"> (1) Mitigació i adaptació al canvi climàtic (2) Conservació i restauració de biodiversitat/recursos naturals (3) Desenvolupament de la mobilitat sostenible (4) Gestió de residus (5) Ús de l'aigua (6) Ús d'energia (7) Contaminació
Sociocultural	<ul style="list-style-type: none"> (1) Accés comunitari als recursos materials i immaterials (2) Protecció del patrimoni cultural (3) Compromís de la comunitat (4) Desenvolupament de capacitats locals (5) Condicions de vida segures (6) Discriminació
Econòmic	<ul style="list-style-type: none"> (1) Condicions de treball (2) Igualtat d'oportunitats (3) Ocupació local (4) Competitivitat (5) Cooperació entre els grups d'interès (6) Rendibilitat econòmica (7) Qualitat del servei

Governança

Un model de governança solidària compromesa és clau per garantir el correcte lideratge i implementació de polítiques de turisme sostenible. Per tant, una estratègia plurianual a les destinacions centrada en el turisme sostenible amb un compromís a llarg termini a nivell polític és crucial per integrar i assegurar-se que els plans d'acció tinguin un impacte real a nivell local i regional. Aquest model de governança ha de ser transparent, inclusiu i participatiu, integrat per una organització territorial encarregada de la gestió turística que impliqui els actors de la quàdruple hèlix. Al mateix temps, el

model ha de promoure els pilars de sostenibilitat de manera responsable, assegurant els recursos financers suficients i el seguiment i avaluació de les accions invertint en recursos humans. A més, un model de bon govern ha de vetllar per estàndards harmonitzats i fomentar l'obtenció de certificacions sostenibles basades en el seguiment i l'avaluació periòdica d'indicadors específics. Tots aquests aspectes només es poden valorar si hi ha recursos econòmics suficients i específicament assignats per a la implementació de plans d'acció que promoguin el turisme sostenible ([Taula 2](#))^{7,13,17}.

Mediambiental

(1) Mitigació i adaptació al canvi climàtic

El turisme, com qualsevol altra activitat econòmica, té un impacte ambiental. Pel què fa a les emissions de GEH, el turisme és responsable d'aproximadament un 5% de les emissions globals de CO₂¹⁴. Es preveu que el sector sigui una de les principals indústries emissores de GEH a causa de l'expansió del sector amb un augment del 50% dels turistes internacionals i del 49% dels turistes domèstics a Espanya del 2016 al 2030²⁸. Avui, a Espanya, les emissions de GEH del sector turístic ja representen fins a un 10,6% de les emissions de l'economia nacional²⁹.

El sector turístic no només té efectes negatius sobre el medi ambient, sinó que també és un sector molt vulnerable als efectes del canvi climàtic. El turisme està estretament relacionat amb el clima, i el clima sovint és vist com un factor determinant que contribueix a l'atractiu d'una destinació turística^{30,31}. En aquest sentit, les destinacions han de tenir estratègies de mitigació i adaptació per fer front als impactes del canvi climàtic. Per fer-ho, en primer lloc, el sector turístic hauria de ser capaç de mesurar i monitoritzar la seva contribució a l'escalfament global i les conseqüències que està experimentant en el present i predir les que vindran. Un cop hi ha dades, es poden considerar solucions relacionades amb la millora tecnològica com l'ús de tecnologies més eficients, iniciatives de compensació d'emissions i esquemes educatius per mitigar el canvi climàtic, així com estratègies d'adaptació com la transició cap a altres formes turístiques.

(2) Conservació i restauració de biodiversitat/recursos naturals

La biodiversitat i els recursos naturals es poden veure afectats pel turisme de diferents maneres. Alguns models turístics utilitzen els espais naturals públics de manera no responsable, donant lloc a situacions en què la biodiversitat i els recursos naturals es veuen danyats. Aquest patrimoni ambiental, que sovint es veu com a atractiu turístic a les destinacions, també pot patir els resultats del canvi climàtic i la degradació natural a causa de la sobreexplotació. Alguns exemples són la degradació dels esculls de

corall i de la biodiversitat marina causada per l'augment de la temperatura superficial del mar o el deteriorament dels actius arqueològics i altres recursos naturals com a conseqüència de forts esdeveniments naturals, els canvis en la biodiversitat i el sòl, la pèrdua de zones de platja com a conseqüència de l'augment del nivell del mar, la disminució de la demanda donada per l'escassetat d'aigua com a conseqüència de la reducció de les precipitacions, l'estacionalitat alterada i l'augment dels riscos per a la salut derivats de l'augment de les temperatures, o l'augment de la freqüència d'esdeveniments naturals extrems, entre d'altres³².

Les destinacions, i especialment el sector turístic, han d'elaborar plans de suport als programes de conservació. Aquesta ajuda pot ser en forma de suport monetari per finançar accions concretes de conservació, sensibilització entre locals i visitants de la rellevància de la preservació de la biodiversitat i els impactes potencials que un turista pot imposar als ecosistemes, l'educació i l'estímul dels visitants a donar suport a aquestes accions de manera activa i/o econòmica, etc.

(3) Desenvolupament de la mobilitat sostenible

Les emissions de transport representen el 23% de totes les emissions de CO₂ produïdes per l'home, inclòs el transport de passatgers i el transport de mercaderies. Se sap que del total, el 64% de les emissions de CO₂ del transport són produïdes pel transport de passatgers²⁸. El transport aeri i automobilístic són les modalitats de transport que generen més emissions de carboni, i l'autobús i el tren són els mitjans de transport que generen menys emissions de carboni³³. Pel que fa al transport aeri, les emissions de carboni augmenten quan es traslladen turistes cap a un aeroport internacional. Se sap que les emissions de GEH gairebé es dupliquen en vols amb diferents connexions en comparació amb un vol directe³⁴. Les emissions indirectes de transport no s'avaluen profundament en la majoria d'estudis, però se sap que són rellevants en totes les modalitats de transport, quan es compta amb infraestructures les emissions de GEH poden ser del 63%, 31% i 155% més pels sistemes de carreteres, aire i ferrocarril respecte a les emissions directes³⁵. Se sap que el transport és el principal component que contribueix a la petjada de carboni del turisme i significa al voltant del 75%³⁶. La modalitat de transport que més contribueix en aquesta quota és l'aviació (40%)¹⁴.

En el cas del transport, la transició cap a una tecnologia més sostenible és un objectiu a llarg termini, però algunes línies de treball són la millora de: (a) tecnologies d'aeronaus; (b) la creació de vehicles més eficients en general; i (c) més infraestructures per a aquells models de transport de baixes emissions en GEH, ja siguin vehicles públics ferroviaris i elèctrics i vehicles privats com autobusos, cotxes o motos per animar a la gent a utilitzar-los, així com la mobilitat activa com la bicicleta i els desplaçaments a peu.

(4) Gestió de residus

El turisme imposa un augment de la quantitat de residus que es produeixen en una destinació durant determinades èpoques de l'any. Al mateix temps, se sap que la quantitat de residus generats per turista pot ser superior a la generada per un local o als residus que genera el mateix turista quan és a casa³⁷.

Les destinacions haurien d'implantar un sistema que impliqui el sector públic i privat turístic per reduir, reutilitzar i reciclar els residus i que tots els residus que no puguin tornar a circular s'eliminin de la manera més segura i sostenible possible.

(5) Ús de l'aigua

El turisme representa una menor proporció de l'ús global de l'aigua, generalment per menys de l'1% del consum total d'aigua¹⁵. Ateses les diferències entre països, en la majoria dels casos, l'agricultura representa una part important de l'ús d'aigua dolça. No obstant això, l'estacionalitat del turisme fa que la major part del turisme es concentri en l'època més seca de l'any, l'estiu, quan l'agricultura requereix majors quantitats d'aigua. Al mateix temps, el turisme es concentra majoritàriament en regions del planeta que tenen limitades les quantitats disponibles d'aigua dolça^{38,39}.

En el cas de l'aigua, un dels principals impactes que genera el turisme és la demanda de quantitats considerables d'aigua dolça, directament relacionada amb el component d'allotjament i indirectament amb els aliments, els combustibles i la producció d'energia. És àmpliament conegut que les persones utilitzen quantitats més grans d'aigua quan viatgen per oci, de vegades perquè és difícil realitzar-se de manera eco-eficient, ja que les instal·lacions i activitats turístiques no s'han dissenyat contemplant les qüestions mediambientals com a prioritat⁴⁰. El turisme també té altres impactes sobre els recursos hídrics com la disminució de la qualitat de l'aigua.

Hi ha diverses millores que el sector turístic pot realitzar en relació amb l'aigua. En primer lloc, es poden aplicar tecnologies més eficients per reduir directament i/o indirectament el consum d'aigua. No només es poden aplicar tecnologies més eficients, sinó que també hi ha pràctiques més eficients que poden ajudar a reduir el consum d'aigua dolça, com per exemple les pràctiques de paisatgisme que utilitzen espècies natives menys dependents de l'aigua i tolerants a la sal en jardins i camps de golf. També és important superar el concepte de modes d'allotjament amb grans sistemes de piscines, jardins i activitats com el golf que consumeixen grans quantitats d'aigua dolça, especialment pels països mediterranis. A més de les taxes turístiques, també es poden implementar diversos instruments de política, com la regulació dels fluxos turístics en

determinats llocs escassos d'aigua, campanyes de sensibilització, esquemes de certificació i la diferenciació dels preus de l'aigua, entre d'altres.

(6) Ús d'energia

Les activitats turístiques tenen uns requeriments energètics intensius. Una part important de la demanda energètica prové de fonts de combustibles fòssils, que es tradueixen en elevades quantitats de GEH emesos, especialment procedents del transport. Malgrat això, el segon contribuent al consum energètic del turisme són els proveïdors d'allotjament. Diversos factors afecten les necessitats energètiques dels allotjaments com la mida, la categoria, el nombre d'habitacions, el perfil dels clients, la ubicació, etc⁴¹. En funció d'aquests factors, l'ús de sistemes de calefacció i climatització, restaurants, piscines, electrodomèstics, il·luminació, etc. variarà i contribuirà més o menys al consum energètic.

Per superar els problemes relacionats amb l'ús energètic del turisme, es poden implementar millores pel que fa a l'eficiència tecnològica com l'ús de fonts d'energia renovables. A més, no només es poden aplicar tecnologies més eficients, sinó que també hi ha pràctiques més eficients que poden ajudar a reduir l'ús d'energia.

(7) Contaminació

El turisme, i especialment determinades modalitats de turisme, poden provocar diferents tipus de contaminació com la contaminació lumínica i acústica. Aquestes aportacions poden induir conflictes amb els ecosistemes però també amb la comunitat local, ja que afecten directament el benestar de la comunitat i el ritme circadiari de les persones.

Les destinacions haurien d'implementar directrius i regulacions per minimitzar la contaminació i animar a les empreses turístiques a seguir aquestes especificacions.

Sociocultural

(1) Accés comunitari als recursos materials i immaterials

Sovint, les comunitats i el sector turístic comparteixen l'ús dels mateixos recursos materials (naturals i artificials) i tenen un interès mutu per protegir i millorar la quantitat i la qualitat dels recursos i infraestructures locals. Les operacions en expansió comporten conflicte sobre els recursos materials naturals (per exemple, aigua, boscos, terreny privat). Es poden donar situacions similars pel que fa als recursos immaterials, que inclouen els serveis comunitaris, els drets de propietat intel·lectual, la llibertat d'expressió i l'accés a la informació. El turisme és una activitat molt concentrada en l'espai i el temps, i moltes destinacions experimenten una gran afluència estacional de

turistes que supera els residents locals. Durant la seva estada, els turistes comparteixen els espais i els serveis públics amb els residents locals.

Les destinacions han de desenvolupar plans de gestió per garantir l'ús sostenible dels recursos i l'accés de la comunitat local al patrimoni natural i cultural, així com a altres serveis com la salut i l'educació.

(2) Protecció del patrimoni cultural

Ocasionalment, el turisme, com a indústria altament globalitzada, pot conduir al deteriorament del patrimoni cultural local i exercir pressió sobre el dret dels membres de la comunitat a seguir desenvolupant-se culturalment. El patrimoni cultural inclou la llengua, les pràctiques socials i religioses, el coneixement i l'artesanía tradicional, així com els espais i objectes culturals (per exemple, llocs d'enterrament).

Les organitzacions públiques i privades de les destinacions poden promoure més activament la preservació del patrimoni cultural fomentant l'ús sostenible dels productes, mètodes i activitats tradicionals.

(3) Compromís de la comunitat

Moltes comunitats perceben que el turisme comporta una àmplia gamma d'impactes negatius en el seu benestar general⁴². La participació de la comunitat en la presa de decisions és un aspecte fonamental del desenvolupament sostenible. Les destinacions haurien de tenir en compte les parts interessades de la comunitat en els processos de presa de decisions rellevants, especialment en aquells que afecten el medi ambient, la salut i el benestar locals.

El sector turístic ha de comprometre's amb diferents actors que representin interessos comunitaris equilibrats. Involucrar els grups d'interès locals també és important pel sector privat turístic, ja que les empreses confien en l'acceptació de les comunitats per operar, així com per obtenir mà d'obra sana i qualificada.

(4) Desenvolupament de capacitats locals

La indústria turística té fama d'emprar una gran part de mà d'obra poc qualificada amb poques oportunitats professionals, i l'educació i la formació dels empleats continua sent una tasca difícil per a la majoria de les empreses tenint en compte l'estructura de micro i petites empreses del sector. Per a les cadenes internacionals a gran escala, quan les capacitats locals no s'ajusten a les competències per a l'ocupació, s'ha observat que les empreses tenen més probabilitats de reclutar personal ben format de l'estranger en lloc de contractar i formar empleats locals existents¹⁶.

En aquest sentit, les destinacions turístiques haurien de proporcionar una oferta de formació turística i de desenvolupament de capacitats, especialment per a les pimes,

per professionalitzar els llocs de treball i la força de treball local, la qual cosa redundarà en una millora global de la prosperitat de la zona.

(5) Condicions de vida segures

Juntament amb el turisme, poden sorgir problemes relacionats amb la seguretat de les condicions de vida a les destinacions. Aquests problemes relacionats amb la seguretat inclouen la delinqüència, els conflictes socials, l'augment del cost de la vida a causa de l'augment de la demanda, l'aparició de problemes de salut, etc.

Les destinacions han de tenir un sistema de vigilància, prevenció, denúncia pública i resposta a la delinqüència, els riscos per a la salut i totes les altres qüestions econòmiques i no econòmiques que amenacen les condicions de vida de la població.

(6) Discriminació

En alguns contextos turístics i destinacions determinades, el dret a ser tractats de manera justa i l'accés a la igualtat d'oportunitats dels visitants es poden veure compromesos a partir de diverses discriminacions. Ningú hauria d'estar davant de cap tipus de discriminació per raons de gènere, raça, edat, discapacitat, creences religioses o polítiques o orientació sexual.

Les destinacions haurien de posar en marxa programes de sensibilització entre les empreses i organitzacions del sector turístic per evitar conductes discriminatòries cap als turistes i les persones en general. Així mateix, el sector turístic ha de reforçar que la destinació sigui inclusiva considerant i oferint opcions per a diferents tipus de clients.

Econòmic

(1) Condicions de treball

A l'hora d'abordar les condicions de treball, s'inclouen una àmplia gamma de temes relacionats amb el benestar dels treballadors. Les condicions de treball poden tenir efectes sobre la salut i la seguretat dels treballadors, la compensació (salari), la capacitat de treballar lliurement, la llibertat d'associació i negociació col·lectiva, la conciliació de la vida laboral i familiar, entre d'altres. Al sector turístic, les dades d'ocupació subratllen l'existència generalitzada de diverses de les qüestions esmentades.

Les destinacions han de treballar per proporcionar llocs de treball amb contractes que compleixin la normativa, que ofereixin salaris estables i justos, que siguin compatibles amb la vida personal i que procurin un lloc de treball segur.

(2) Igualtat d'oportunitats

La manca d'igualtat d'oportunitats per a tothom és un obstacle massiu pel desenvolupament sostenible. A tall d'exemple, la igualtat de gènere és, abans que res, un dret humà. Les dones tenen dret a viure dignament i en llibertat. L'apoderament de les dones també és una eina indispensable per avançar en el desenvolupament i reduir la pobresa. Les dones apoderades contribueixen a la salut i la productivitat de famílies i comunitats senceres i a millorar les perspectives per a la propera generació. S'ha posat de manifest en diversos espais que la precarietat en l'ocupació turística està especialment relacionada amb les desigualtats de gènere⁴³.

Així, les destinacions han de millorar el seu rendiment a l'hora de garantir la igualtat d'oportunitats per accedir a l'ocupació en el turisme i d'esborrar qualsevol tipus de discriminació existent.

(3) Ocupació local

En el sector turístic, quan una empresa contracta al planter de talent local, dona senyals als clients a l'aposta empresarial per invertir en creixement local. Al mateix temps, els professionals locals tenen coneixements contextuais i culturals del territori i són capaços de parlar l'idioma local, que són actius clau per donar un bon servei.

Per aquests motius, les destinacions han de desenvolupar o reforçar polítiques sobre les preferències locals de contractació i comprometre's a fer créixer l'ocupació local a llarg termini.

(4) Competitivitat

La creació i manteniment de mercats per a destinacions, visites, allotjaments i atraccions que contribueixin a la sostenibilitat és una preocupació per a moltes empreses i destinacions que volen aprofitar el creixent interès per la seva zona. S'espera que l'esforç global de màrqueting doni resultats en forma de més estabilitat, una activitat turística més sostenible i que promogui determinats tipus de turisme, com ara el turisme "verd" o cultural de baix impacte. La conversió digital també és un aspecte clau de la competitivitat d'una destinació i, en concret, el sector turístic encara necessita unir esforços per augmentar l'abast de la digitalització entre les pimes i l'administració pública.

En aquest sentit, les destinacions haurien d'implementar plans per evolucionar cap a l'àmbit digital i estratègies de màrqueting robustes per a un turisme sostenible.

(5) Cooperació entre els grups d'interès

La cooperació dels grups d'interès en turisme està vinculada al desenvolupament d'una cadena de valor local i és important per millorar el rendiment dels sectors en els tres pilars de la sostenibilitat. El turisme pot beneficiar-se de l'oferta local per reduir el

seu impacte ambiental relacionat amb el transport i amb l'ús de processos productius més adequats als recursos disponibles a la zona. A més, comprar localment és una manera d'assegurar el subministrament, donar suport a una economia local estable i mantenir relacions comunitàries. A més, la cooperació pot oferir les oportunitats de compartir les millors pràctiques entre les parts interessades i estimular la inversió en R+I i la implementació de noves tecnologies i estratègies en la indústria turística. Finalment, la cooperació entre les parts interessades permet consensuar pràctiques comunes i compartir activament dades relacionades amb el turisme per estudiar, fer un seguiment i gestionar millor el sector en el seu conjunt.

Per a això, les destinacions han de treballar en la creació d'espais on els agents públics i privats del turisme puguin cooperar i proporcionar altres eines per fomentar la participació.

(6) Rendibilitat econòmica

La rendibilitat econòmica del turisme correspon a la part del Producte Interior Brut (PIB) generada per totes les indústries directament en contacte amb els visitants, però també a tots els serveis indirectes que envolten les destinacions turístiques. L'augment de la rendibilitat econòmica turística implica la inversió en infraestructures relacionades amb el turisme (edificis, xarxes de trànsit i accés a serveis de transport, presa de terres i servei d'abastament en destinacions) i altres avantatges pels diferents grups d'interès.

Per potenciar el benefici econòmic dels sectors sense comprometre la capacitat de càrrega mediambiental i social d'una destinació, cal vigilar i informar de prop les dades econòmiques.

(7) Qualitat del servei

Els consumidors de turisme en l'actual mil·lenni reclamen una major qualitat en els seus productes turístics. Cada vegada més, els turistes expressen el desig d'un entorn net, experiències de turisme de natura, activitats de viatges d'aventura i productes turístics que inclouen productes culturals, patrimonials i històrics. Com a resposta, més destinacions s'han interessat per desenvolupar productes turístics de més qualitat i han posat més èmfasi en l'entorn natural i l'entorn construït, que inclou el patrimoni històric i els llocs culturals.

A tot el món, els festivals i esdeveniments locals s'utilitzen com a elements clau dins de les estratègies de desenvolupament regional. Els festivals i esdeveniments locals són àmpliament reconeguts per contribuir de manera important al desenvolupament econòmic de les seves àrees locals, ja que ofereixen oportunitats per a la promoció turística, els resultats comercials i l'augment de la inversió interna a les regions amfitriones i contribueixen a l'extensió de la temporada turística.

ANÀLISI DAFO DE LES PRINCIPALS POLÍTIQUES CATALANES

L'anàlisi de Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats (DAFO) s'ha dut a terme per avaluar els principis de sostenibilitat de les polítiques catalanes en turisme existents^{11,22,25,44-46}.

En primer lloc, les principals **Debilitats** inclouen:

- Governança:
 - La no especificació de la normativa sobre els principis de sostenibilitat (lleï obsoleta)
 - La coordinació fragmentada dels sectors públic i privat
- Mediambiental:
 - No tenir en compte la conservació del patrimoni natural
- Sociocultural:
 - Actualment el dret a queixa se centra en els visitants cap a llocs turístics i no a la inversa
- Econòmic:
 - Model turístic basat en quantitat

En conseqüència, les **Amenaces** actuals inclouen:

- Governança:
 - El concepte de municipis turístics no està d'acord amb el concepte de desestacionalització del turisme (tots els municipis/comarques podrien ser zones d'interès turístic)
 - Pla estratègic actual massa ambiciós
 - Burocràcia i falta de visió compartida entre actors interessats
- Mediambiental:
 - Suport a un turisme estacional fort
 - Manca de visió per mitigar i adaptar-se al canvi climàtic
- Sociocultural:
 - La concentració de demanda de serveis
- Econòmic:
 - Competència no cooperativa
 - Suport a les inversions no sostenibles

En segon lloc, les principals **Fortaleses** són:

- Governança:
 - El distintiu de qualitat ambiental per activitats turístiques
 - La certificació de Barcelona com a *Platinum of Biosphere Sustainable Lifestyle*
- Mediambiental:
 - Estratègia específica per promoure la bicicleta
 - Riquesa en recursos turístics identificats
- Sociocultural:
 - Àrea turística de referència a nivell Europeu

- Considerar demandes creixents de turisme de qualitat
- La marca “Barcelona”, una de les més valorades en el món
- Econòmic:
 - El requeriment de les zones definides com a turístiques de tenir un pla integral de la gestió del turisme
 - Facilitar la bona connectivitat amb els mercats Europeus
 - Confiar amb un teixit empresarial madur
 - Gestionar alta demanda turística i competitivitat

Per això, [Oportunitats](#) de millora podrien confiar en:

- Governança:
 - Desenvolupar aspectes per abordar la sostenibilitat de manera holística
 - Definir com implementar i desenvolupar els objectius de la llei
 - Aclarir responsabilitats
- Mediambiental:
 - Apostar per la implementació de plans de conservació més estrictes
 - Vincular les polítiques de turisme amb els plans d’ordenació territorial i gestió del paisatge
- Sociocultural:
 - Promocionar sinèrgies dins el sector del turisme
 - Valorar el patrimoni cultural
 - Implementar un model de turisme intel·ligent
- Econòmic:
 - Aplicar taxes en allotjaments turístics i espais protegits per reinvertir-les en el territori a nivell d’accions més sostenibles
 - La regulació de les condicions de treball
 - La digitalització
 - Facilitar la gestió de finançament Europeu

ANÀLISI CAME PER CONSIDERAR LA SOSTENIBILITAT A LES ESTRATÈGIES LOCALS DE TURISME CATALANES

L’anàlisi de Corregir, Adaptar, Mantenir i Explorar (CAME) s’ha dut a terme per valorar els principis de sostenibilitat en estratègies locals catalanes existents^{13,47-51}.

En general, les principals [Correccions](#) podrien considerar:

- Governança:
 - Redistribuir els fluxos de visitants per reduir l’estacionalitat
 - Millorar la cooperació entre actors turístics
- Mediambiental:
 - Disposar d’una xarxa de transport públic ben articulada
 - Introduir nous materials aïllants als edificis
 - Aprofitar les energies renovables

- L'extracció òptima de biomassa en municipis amb zones boscoses denses
- La creació i foment de centres de reciclatge i reutilització
- Reduir el malbaratament alimentari i ambiental
- El control dels usos de l'aigua per respectar els cabals ecològics dels rius
- La producció de neu artificial d'una manera més eficient
- Sociocultural:
 - L'individualisme d'actors clau
 - La valoració del patrimoni local
- Econòmic:
 - Promoure ofertes turístiques amb valor afegit
 - La planificació de la quantitat de llocs turístics
 - La manca d'allotjament turístic

En paral·lel, per [Adaptar-se](#) cal:

- Governança:
 - Desenvolupar legislació actualitzada
 - Crear una xarxa comunitària d'actors turístics
 - Impulsar la implantació de nous plans
 - Controlar la càrrega de capacitat del territori
- Mediambiental:
 - Crear un entorn per compartir cotxe
 - Campanyes de sensibilització sobre les opcions de mobilitat sostenible
 - Limitar l'accés del vehicle privat als espais naturals i garantir opcions alternatives
 - Maximitzar la producció d'energia renovable
 - Preservar el paisatge
 - Tenir en compte models desenvolupats de canvi climàtic i recollida contínua de dades per adaptar i mitigar els riscos (per exemple, incendis, augment del nivell del mar i esdeveniments climàtics extrems...)
- Sociocultural:
 - Campanyes educatives continuades
 - Preservació del patrimoni cultural
 - Valors territorials en línia amb un turisme cada vegada més responsable
- Econòmic:
 - Finançament per a la millora de l'aïllament dels edificis
 - Plataforma digital per a una correcta gestió, coordinació i compartició de bones pràctiques

A més a més, per una banda hi ha la necessitat de [Mantenir](#):

- Governança:
 - La bona comunicació entre els diferents actors clau
 - La voluntat política
 - Els recursos humans

- **Mediambiental:**
 - Les vies verdes per anar en bicicleta i connectar zones
 - La gestió sostenible dels espais naturals protegits
 - Llocs amb certificacions de qualitat ambiental
 - Àrees líders en gestió de residus
 - Espais naturals molt conservats
 - Bones pràctiques en iniciatives d'energies renovables, gestió sostenible de l'aigua i la mobilitat
- **Sociocultural:**
 - La bona qualitat dels productes locals
 - L'elevat nombre de patrimoni cultural protegit
 - La consciència sostenible de la comunitat local
- **Econòmic:**
 - Llocs de treball d'alta qualitat
 - Identificació i promoció de nous llocs turístics

Per altra banda, hi ha la necessitat d'[Explorar](#):

- **Governança:**
 - Reunions periòdiques amb actors turístics per a una millor coordinació
 - Nova normativa
 - Sinèrgies de projectes dispersos
 - Millor gestió de fluxos de visitants
- **Mediambiental:**
 - La insistència en la cultura del reciclatge i reducció de residus
 - Promoure l'embalatge/material retornable
 - Certificacions mediambientals actualitzades
 - La creació d'una xarxa de carregadors per a cotxes elèctrics
 - Rehabilitació d'edificis
 - Una petjada ecològica neutra
- **Sociocultural:**
 - Augmentar el consum de productes locals
 - Campanyes de sensibilització conjuntes i coordinades
 - Tallers per facilitar la transició verda a tots els nivells
- **Econòmic:**
 - Auditories per a la sostenibilitat
 - L'increment de les despeses dels visitants
 - Ser líders en turisme circular
 - Donar suport a nous models de negoci sostenibles i competents

EINES PER AVALUAR L'EFICÀCIA DELS PLANS I POLÍTIQUES DE TURISME PER LA MILLORA DEL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

L'objectiu principal d'aquesta guia és proporcionar eines per analitzar la sostenibilitat de les polítiques de turisme. Disposar d'una **LLISTA DE VERIFICACIÓ** és el primer pas per analitzar les polítiques i assegurar-se que inclouen els criteris necessaris per afrontar els reptes de sostenibilitat. Un segon pas és assegurar-se que s'estan monitoritzant els criteris inclosos. Per fer-ho, calen **INDICADORS**. Per tant, aquesta guia també proporciona una primera aproximació a indicadors específics que donarien suport per avaluar la implementació dels criteris de sostenibilitat.

LLISTA DE VERIFICACIÓ

Aquesta secció proporciona una llista per donar suport a l'avaluació de la sostenibilitat en polítiques vinculants i no vinculants (**Taula 3**). Aquesta eina fàcil d'utilitzar s'ha creat per a plans d'acció turístics regionals (catalans) i locals (àmbit comarcal i municipal), però es pot extrapolar fàcilment a altres territoris. Tingueu en compte que la llista pot donar suport a l'avaluació de la sostenibilitat en documents que: (1) ja estan en marxa i s'actualitzen regularment o (2) s'estan creant.

Un cop seleccionada una política específica, la persona o l'equip que vulgui avaluar la sostenibilitat de la política en qüestió pot revisar la llista de verificació amb l'objectiu d'aconseguir tantes respostes "sí" com sigui possible. Els aspectes "A FER" inclosos estan relacionats amb els temes rellevants identificats (**Taula 2**).

En funció del nivell d'aplicació d'aquestes polítiques analitzades, s'espera que les accions "A FER" siguin més o menys detallades. En aquest sentit, si el document analitzat no té en compte el què s'indica a la llista, és clau, com a mínim, vincular les accions esmentades a altres polítiques disponibles que abordin específicament el tema i, per tant, aconseguir una millor comprensió i interconnectar les polítiques de turisme amb els principis de la sostenibilitat.

INDICADORS

S'han desenvolupat un conjunt d'indicadors per avaluar l'efectivitat de les polítiques per construir un sector turístic sostenible. La descripció dels indicadors i el mètode de mesura es detallen a l'**Annex**.

Per a cada tema rellevant, es proposen un conjunt de dos indicadors diferents (excepte pel pilar de Governança amb només un conjunt d'indicadors més bàsics). Un tipus d'indicador s'avalua en un nivell més bàsic amb una escala de referència Sí/No. Addicionalment, s'ha desenvolupat un indicador amb una escala de referència més especificada per mesurar detalladament el rendiment ([Taula 4](#)).

Taula 3. Llista de verificació per avaluar la sostenibilitat en polítiques de turisme vinculants i no vinculants.

PILARS	A FER – Aquesta política ...	Sí	En curs	No
Governança	... considera una estratègia plurianual de destinació centrada en el turisme sostenible (abordant els pilars Mediambiental, Sociocultural i Econòmic)?			
	... defineix clarament una organització territorial encarregada de la gestió turística amb competències per a la implementació dels plans d'acció?			
	... es basa en la participació i la presa de decisions dels actors de la quàdruple hèlix (administracions públiques, sector privat, societat civil, i sector acadèmic) del territori concret definint una estratègia de comunicació per treballar conjuntament?			
	... compta amb recursos econòmics suficients per implementar les accions del pla?			
	... establir un sistema de seguiment amb indicadors específics per a l'avaluació periòdica?			
Mediambiental	... té en compte les accions de mitigació i adaptació al canvi climàtic?			
	... integra programes de conservació i restauració de la biodiversitat?			
	... considera un desenvolupament de la mobilitat sostenible?			
	... aborda estratègies específiques de gestió de residus?			
	... implica la preservació dels recursos d'aigua dolça amb finalitats d'aigua potable i d'oci?			
	... inclou l'ús de fonts d'energia renovables?			
	... exigeix minimitzar la contaminació lumínica i acústica?			
Sociocultural	... integra accions per permetre l'accés de la comunitat als recursos materials i immaterials?			
	... prioritza la protecció del patrimoni cultural?			
	... compren la participació de la comunitat local i els plans d'acció de creació de capacitats?			
	... incorpora pautes per garantir les condicions de vida dels veïns i els aspectes de cohesió social?			
	... té en compte els programes de seguretat i salut dels turistes?			
	... penalitza els moviments discriminatoris?			
	... prioritza la qualitat del servei i la transparència de les actuacions realitzades?			
	... plantejar-se difondre la consciència i promoure la responsabilitat social i ambiental?			
Econòmic	... inclou plans per a unes condicions laborals justes i la igualtat d'oportunitats prioritzant l'ocupació local?			
	... aborda la cooperació entre les parts interessades millorant la competència empresarial justa i els programes de desenvolupament de capacitats de la cadena de valor?			
	... integra accions per avançar cap a la digitalització i protocols de transparència de dades?			
	... informa sobre els programes de finançament disponibles?			

Taula 4. Conjunt d'indicadors adaptats i seleccionats (**Annex**) per avaluar l'eficàcia dels plans i polítiques turístiques de millora del desenvolupament sostenible.

PILAR	TOPIC RELLEVANT	INDICADOR
Governança	Estratègia en destinacions	Estratègia plurianual de destinació enfocada al turisme sostenible
	Organització responsable	Organització territorial responsable de la gestió turística
	Implicació d'actors clau	Implicació dels actors de la quàdruple hèlix
	Recursos financers	Recursos econòmics per a l'organització responsable
	Pla de seguiment i avaluació	Sistema de seguiment i avaluació periòdica
Mediambiental	Mitigació i adaptació al canvi climàtic	Programa per educar i sensibilitzar la ciutadania, les empreses turístiques i els visitants sobre el canvi climàtic
		Empreses turístiques implicades en plans de mitigació del canvi climàtic (%)
	Conservació i restauració de biodiversitat/recursos naturals	Existència d'un procés de planificació urbanística o d'ús del sòl, inclòs el turisme
		Avaluació d'impactes sobre la biodiversitat
	Desenvolupament de la mobilitat sostenible	Programa per incrementar l'ús del transport de baixes emissions
		Turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació (%)
	Gestió de residus	Programa d'ajuda a les empreses a reduir, reutilitzar i reciclar residus
		Producció de residus municipals per habitant en temporada alta d'una destinació
	Ús de l'aigua	Programa per ajudar les empreses a mesurar, controlar, reduir i informar públicament de l'ús de l'aigua
		Increment del consum domèstic d'aigua en una destinació respecte al turisme zero
	Ús de l'energia	Polítiques i incentius per reduir la dependència dels combustibles fòssils, millorar l'eficiència energètica i fomentar l'adopció i l'ús de tecnologies d'energies renovables
		Quantitat anual d'energia consumida de fonts renovables pel sector turístic (%)
Contaminació	Programa per animar les empreses a seguir pautes i normatives per minimitzar la contaminació acústica i lumínica	
	Nivells de soroll en el lloc dels decibels	
Sociocultural	Accés comunitari als recursos materials i immaterials	Programa pel monitoratge, protegir, i rehabilitar o restaurar l'accés públic a locals i visitants domèstics a llocs naturals i culturals
		Accés a recursos tangibles
	Protecció del patrimoni cultural	Programa per protegir i celebrar el patrimoni cultural immaterial (per exemple, inclou cançó, música, teatre, habilitats i manualitats)

	Existència de consideracions estètiques en el procés d'aprovació del planejament	
Compromís de la comunitat	Sistema per implicar les parts interessades públiques, privades i comunitàries en la planificació de la gestió de destinacions i la presa de decisions	
	Augment del nombre d'associacions culturals	
Desenvolupament de capacitats locals	Programes formatius que facilitin l'accés en condicions d'igualtat a llocs de treball dignes	
	Programa de suport i capacitació de les petites i mitjanes empreses locals i mitjanes	
Condicions de vida segures	Pla de resposta a crisis i emergències a disposició pública que tingui en compte el sector turístic	
	Proporció d'habitatges disponibles per a lloguer turístic	
Discriminació	Sistema per a la millora de l'oferta i la visibilitat dels serveis de turisme accessible per a persones amb discapacitat	
	Sistema de reforç perquè la destinació sigui inclusiva	
Econòmic	Condicions de treball	Programa per conscienciar els gestors de les empreses turístiques de la importància d'oferir una ocupació estable i digna
		Estacionalitat laboral
	Igualtat d'oportunitats	Legislació o polítiques que donin suport a la igualtat d'oportunitats en l'ocupació per a tothom, incloses les dones, els joves, les persones amb discapacitat, les minories i altres poblacions vulnerables.
		Taxa d'ocupació de persones amb discapacitat
	Ocupació local	Fortalesa de les polítiques sobre les preferències de contractació locals
		Població ocupada en el sector turístic (%)
	Competitivitat	Programa de foment del turisme sostenible
		Sensibilitzar les pimes turístiques sobre els beneficis de la digitalització i sobre els programes de digitalització europeus, nacionals i regionals existents per a les pimes
	Cooperació entre els grups d'interès	El programa anima les empreses a comprar béns i serveis localment
		Augment del nombre d'empreses a la destinació
Rendibilitat econòmica	Seguiment i informes periòdics de dades de despeses de visitants, ingressos per habitació disponible, dades d'ocupació i inversió	
	Despesa diària per turista (€)	
Qualitat del servei	Pràctiques relacionades amb la satisfacció del client, inclosos els resultats d'enquestes de mesurament de la satisfacció dels clients	
	Estada mitjana (nombre de dies)	

RECOMANACIONS PER IMPLEMENTAR POLÍTIQUES DE TURISME SOSTENIBLE

A nivell europeu, però també a la regió del Mediterrani, s'ha demostrat que es poden desenvolupar i replicar models de turisme més sostenibles en diferents destinacions⁴⁹. Les bones pràctiques implementades a Catalunya (a la Garrotxa¹³, Berguedà⁴⁸, Barcelona⁵² i Delta de l'Ebre⁵³), així com les eines proporcionades en aquesta guia (la Llista de Verificació i els Indicadors), han servit per dissenyar una via recomanada per implementar polítiques de turisme sostenible (**Figura 1**).

Les polítiques de turisme sostenible han de definir com abordar els tres pilars de sostenibilitat (Mediambiental, Sociocultural i Econòmic). Per fer-ho, el model de governança ha de proporcionar els mitjans i la metodologia financera per a una bona coordinació i implementació de la llei a tots els nivells. Per tant, es requereix d'un sistema que continuï analitzant i fent el seguiment de la implementació de les polítiques actuals per poder adaptar eficientment aquestes lleis i plans estratègics (**Figura 1**).

La metodologia ha de comptar amb un procés cíclic multi-anual que superposi les fases d'avaluació i implementació basades en una estratègia centrada en el turisme sostenible i que requereixi d'un compromís polític a llarg termini. Aquesta estratègia podria basar-se en la llista de verificació per avaluar la sostenibilitat proporcionada en aquesta guia. Per això, s'ha de crear i mantenir una organització responsable en matèria de turisme que asseguri la correcta implementació de polítiques de turisme sostenible, així com la implicació dels actors territorials rellevants (les autoritats públiques, el sector privat, la societat civil i el sector acadèmic). A més, s'han de definir objectius específics basats en necessitats territorials i utilitzar-los per dissenyar plans d'acció específics (**Figura 1**).

Els plans d'acció territorials han d'incloure una fitxa per objectiu concret amb informació rellevant que serveixi de pauta per poder avançar cap a un turisme més sostenible. La informació rellevant ha de detallar l'objectiu específic, una descripció, el pla temporal, l'organització responsable i els actors implicats, el tipus de finançament i el pressupost, els recursos humans implicats i el sistema explicatiu de com fer el seguiment de les accions i els indicadors d'impacte específics. En aquest cas, es podrien utilitzar els indicadors seleccionats suggerits en aquesta directriu (**Figura 1**).

Figura 1. Esquema de la via recomanada per a la implementació de polítiques de turisme sostenible fent ús de les eines proporcionades en aquesta guia. El model òptim de governança per redactar i adaptar polítiques de turisme sostenible a tots els nivells (Europeu, Nacional i Regional) recomana seguir les pautes de la [llista de verificació](#) per aconseguir tenir una estratègia centrada en el turisme sostenible a llarg termini. Pel desenvolupament correcte d'aquesta estratègia és necessari la creació d'una organització responsable del turisme amb la implicació dels actors territorials de la quàdruple hèlix. Aquesta organització, mitjançant equips de treball, caldria que prioritzés objectius basats en les necessitats del territori i dissenyar plans d'acció que contemplin una fase d'implementació amb accions de monitoratge a través [d'indicadors seleccionats](#) i una fase d'avaluació per a la millora i adaptació del pla d'acció. Aquest procés hauria d'anar acompanyat de la digitalització de les tasques i finançament constant per permetre el monitoratge i avaluació adequats, fent efectiva, periòdicament, la revisió i actualització de les polítiques de turisme sostenible.

REFERÈNCIES

1. Sustainable development | UNWTO. <https://www.unwto.org/sustainable-development>.
2. Global Code of Ethics for Tourism | UNWTO. <https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>.
3. Programme, U. N. E. & Organization (WTO), W. T. *Making Tourism more Sustainable: A Guide for Policy Makers*. (2005).
4. Environment, U. N. 10YFP - 10 Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production Patterns. *UNEP - UN Environment Programme* <http://www.unep.org/explore-topics/resource-efficiency/what-we-do/one-planet-network/10yfp-10-year-framework-programmes> (2017).
5. THE 17 GOALS | Sustainable Development. <https://sdgs.un.org/goals>.
6. *La contribución del turismo a los objetivos de desarrollo sostenible en Iberoamérica*. (World Tourism Organization (UNWTO), 2018). doi:10.18111/9789284420018.
7. Guía para un turismo sostenible. Retos y criterios para la evaluación del sector turístico ante la Agenda 2030. <https://www.miteco.gob.es/en/ceneam/recursos/pag-web/guia-turismo-sostenible.aspx>.
8. Baseline Report on the Integration of Sustainable Consumption and Production Patterns into Tourism Policies. *Default Book Series* <https://www.unwto.org/doi/book/10.18111/9789284420605>.

9. European Parliament. *European Parliament resolution of 25 March 2021 on establishing an EU strategy for sustainable tourism (2020/2038(INI)).* (2021).
10. Estrategia de sostenibilidad turística en destinos.
https://www.google.com/search?q=estrategia+de+sostenibilidad+tur%C3%ADstica+en+destinos&rlz=1C1CHBF_esES980ES980&oq=estrategia+de+sostenibilidad+tur%C3%ADstica+en+destinos&aqs=chrome..69i57j0i22i30.7899j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8.
11. Generalitat de Catalunya. LLEI 13/2002, de 21 de juny, de turisme de Catalunya. *Portal Jurídic de Catalunya* <http://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/> (2002).
12. Generalitat de Catalunya. Acord del Govern pel qual s'aprova la memòria preliminar de l'Avantprojecte de llei de Turisme.
https://www.google.com/search?q=Acord+del+Govern+pel+qual+s%E2%80%99aprova+la+mem%C3%B2ria+preliminar+de+l%E2%80%99Avantprojecte+de+llei+de+Turisme.&rlz=1C1CHBF_esES980ES980&biw=1903&bih=1058&sxsrf=ALiCzsZuJ_9PUwjRFizME287Xt_95I11uQ%3A1658499068020&ei=_K_aYrRoxruSBeu3IIAG&ved=0ahUKEwi01ry-1oz5AhXGnaQKHesbBWAQ4dUDCA4&uact=5&oq=Acord+del+Govern+pel+qual+s%E2%80%99aprova+la+mem%C3%B2ria+preliminar+de+l%E2%80%99Avantprojecte+de+llei+de+Turisme.&gs_lcp=Cgdnd3Mtd2l6EANKBAhBGAFKBAhGGABQmwxYmwxtxJoBXAAeACAAWWIAWWSAQMwLjGYAQCgAQKgAQHAAQE&sclient=gws-wiz
(2021).

13. La estrategia turística de la Garrotxa 2021-2025. *Parques naturales de Catalunya* <http://parcsnaturals.gencat.cat/es/xarxa-de-parcs/garrotxa/viure-hi/turisme-sostenible/estrategia-garrotxa-turisme-sostenible-2021-2025/index.html>.
14. World Tourism Organization & United Nations Environment Programme. *Climate Change and Tourism – Responding to Global Challenges*. (2008)
doi:10.18111/9789284412341.
15. Gössling, S. *Tourism and water: Interrelationships and management*. *Global Water Forum* (2013).
16. Kronenberg, K. & Fuchs, M. The socio-economic impact of regional tourism: an occupation-based modelling perspective from Sweden. *J. Sustain. Tour.* **0**, 1–21 (2021).
17. Bien, A. GSTC Criteria. *GSTC* <https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/>.
18. <http://palace.co>, P.-. European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas. *EUROPARC Federation* <https://www.europarc.org/library/europarc-events-and-programmes/european-charter-for-sustainable-tourism/>.
19. Directorate-General for Internal Market, I. *The European Tourism Indicator System: ETIS toolkit for sustainable destination management*. (Publications Office of the European Union, 2016).
20. Directorate-General for Internal Market, I. *Transition pathway for tourism*. (Publications Office of the European Union, 2022).

21. Comunidad Autónoma de Cataluña. *Ley 5/2020, de 29 de abril, de medidas fiscales, financieras, administrativas y del sector público y de creación del impuesto sobre las instalaciones que inciden en el medio ambiente*. vol. BOE-A-2020-5569 36351–36516 (2020).
22. Government of Catalonia. Strategy for the Sustainable Development of Catalonia 2010-2026.
https://www.google.com/search?q=Strategy+for+the+Sustainable+Development+of+Catalonia+2010-2026&rlz=1C1CHBF_esES980ES980&biw=1920&bih=912&sxsrf=ALiCzsYclZnskuze9HqTwRHMQnOBaRsdg%3A1658498952342&ei=iK_aYqu3FlaUkwXUkLvgCw&ved=0ahUKEwirm6iH1oz5AhUGyqQKHVTIDrwQ4dUDCA4&uact=5&oq=Strategy+for+the+Sustainable+Development+of+Catalonia+2010-2026&gs_lcp=Cgdnd3Mtd2l6EANKBAhBGABKBAhGGABQAFgAYLwGaABwAXgAgAFqiAFqkgEDMC4xmAEAoAECOAEBwAEB&sclient=gws-wiz (2010).
23. Consulta pública prèvia a l'elaboració de l'avantprojecte de llei de turisme - Participa gencat. <https://participa.gencat.cat/processes/lleiturisme>.
24. La Llei del canvi climàtic. *Canvi climàtic*
http://canviclimatic.gencat.cat/ca/ambits/Llei_canvi_climatic/.
25. *Pla estratègic de turisme de Catalunya 2013-2016 i Directrius nacionals de turisme 2020*. (Generalitat de Catalunya, 2016).
26. Pla estratègic de turisme de Catalunya 2018-2022. 451.

27. Distintivo de garantía de calidad ambiental. *Medio Ambiente y Sostenibilidad*
http://mediambient.gencat.cat/es/05_ambits_dactuacio/empresa_i_produccio_sostenible/ecoproductes_i_ecoserveis/etiquetatge_ecologic_i_declaracions_ambientals_de_producte/distintiu_de_garantia_de_qualitat_ambiental/.
28. World Tourism Organization & International Transport Forum. *Transport-related CO 2 Emissions of the Tourism Sector - Modelling Results*. (2019).
29. Cadarso, María. Á., Gómez, N., López, L. A. & Tobarra, María. Á. Calculating tourism's carbon footprint: Measuring the impact of investments. *J. Clean. Prod.* **111**, 529–537 (2016).
30. Lim, C. & McAleer, M. Ecologically sustainable tourism management. *Environ. Model. Softw.* **20**, 1431–1438 (2005).
31. Scott, D., Jones, B. & Konopek, J. Implications of climate and environmental change for nature-based tourism in the Canadian Rocky Mountains: A case study of Waterton Lakes National Park. *Tour. Manag.* **28**, 570–579 (2007).
32. Becken, S. The importance of climate and weather for tourism: literature review. (2010).
33. Pereira, R. P. T., Ribeiro, G. M. & Filimonau, V. The carbon footprint appraisal of local visitor travel in Brazil: A case of the Rio de Janeiro-São Paulo itinerary. *J. Clean. Prod.* **141**, 256–266 (2017).
34. Filimonau, V., Dickinson, J. & Robbins, D. The carbon impact of short-haul tourism: a case study of UK travel to Southern France using life cycle analysis. *J. Clean. Prod.* **64**, 628–638 (2014).

35. El Hanandeh, A. Quantifying the carbon footprint of religious tourism: the case of Hajj. *J. Clean. Prod.* **52**, 53–60 (2013).
36. Michailidou, A. V., Vlachokostas, C. & Moussiopoulos, N. A methodology to assess the overall environmental pressure attributed to tourism areas: A combined approach for typical all-sized hotels in Chalkidiki, Greece. *Ecol. Indic.* **50**, 108–119 (2015).
37. Fennell, D. A. & Bowyer, E. Tourism and sustainable transformation: a discussion and application to tourism food consumption. *Tour. Recreat. Res.* **45**, 119–131 (2020).
38. Köberl, J., Prettenthaler, F. & Bird, D. N. Modelling climate change impacts on tourism demand: A comparative study from Sardinia (Italy) and Cap Bon (Tunisia). *Sci. Total Environ.* **543**, 1039–1053 (2016).
39. Skrimizea, E. & Parra, C. Social-ecological dynamics and water stress in tourist islands: the case of Rhodes, Greece. *J. Sustain. Tour.* **27**, 1438–1456 (2019).
40. Essex, S., Kent, M. & Newnham, R. Tourism Development in Mallorca: Is Water Supply a Constraint? *J. Sustain. Tour.* **12**, 4–28 (2004).
41. Oluseyi, P. O., Babatunde, O. M. & Babatunde, O. A. Assessment of energy consumption and carbon footprint from the hotel sector within Lagos, Nigeria. *Energy Build.* **118**, 106–113 (2016).
42. Urtasun, A. & Gutiérrez, I. Tourism agglomeration and its impact on social welfare: An empirical approach to the Spanish case. *Tour. Manag.* **27**, 901–912 (2006).

43. Global Report on Women in Tourism – Second Edition. *Default Book Series*
<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284420384>.
44. Pla estratègic de turisme de Catalunya 2018-2022 | Agència Catalana de Turisme – ACT. <http://act.gencat.cat/qui-som/pla-estrategic-de-turisme-2018-2022/>.
45. Tourism, B. R. Barcelona, first destination to be awarded Biosphere Platinum status. *Biosphere Responsible Tourism*
<https://www.biospheretourism.com/en/blog/barcelona-first-destination-to-be-awarded-biosphere-platinum-status/330>.
46. Generalitat de Catalunya. Estratègia Catalana de la Bicicleta 2025. *Territori*
http://territori.gencat.cat/ca/03_infraestructures_i_mobilitat/bicicleta/ecb2025/.
47. Pla d'acció per a la dinamització i la sostenibilitat dels PAE de l'Anoia.
<https://www.cambrabcn.org/documents/20182/60126/Pla+d%E2%80%99acci%C3%B3+Anoia+2022.pdf/3da36194-1ebd-3a08-5329-17978973fa7d> (2022).
48. D. 3.1.1: INCIRCLE operational model for regional/national strategies on circular tourism. https://www.incircle-kp.eu/media/1219/incircle_d-311_-operational-model_eng.pdf.
49. RESTART MED! develops a manual on the creation and promotion of sustainable tourism products. *ENI CBC Med* <https://www.enicbcmed.eu/restart-med-develops-manual-creation-and-promotion-sustainable-tourism-products>.
50. Turisme & Direcció d'Hosteleria, UAB. Estratègia per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya: Informe del sector del turisme. 121 (2009).

51. Gallet i Niubó, consultors associats & DCB. Turisme i desenvolupament local.

Potencialitats de desenvolupament del sector turístic per assolir un adequat

posicionament al mercat: 'A la Ribera d'Ebre, concrecions estratègiques'.

[http://riberaebre.org/7comarques/wp-content/uploads/2012/03/RIBERAEBRE-](http://riberaebre.org/7comarques/wp-content/uploads/2012/03/RIBERAEBRE-Turisme.pdf)

[Turisme.pdf](http://riberaebre.org/7comarques/wp-content/uploads/2012/03/RIBERAEBRE-Turisme.pdf) (2011).

52. Ajuntament de Barcelona. Turisme 2020 Barcelona: Una estratègia col·lectiva per un turisme sostenible (Pla estratègic).

https://www.google.com/search?q=Una+estrat%C3%A8gia+col%C2%B7lectiva+per+un+turisme+sostenible+barcelona&rlz=1C1CHBF_esES980ES980&biw=1903&bih=947&sxsrf=ALiCzsZ3RN22IWkYIo3WkKatrstX7WISrA%3A1658500822910&ei=1rbaYtONN4CJur4P6eC5wAY&ved=0ahUKEwjT0KKD3Yz5AhWAhM4BHWlwDmgQ4dUDCA4&uact=5&oq=Una+estrat%C3%A8gia+col%C2%B7lectiva+per+un+turisme+sostenible+barcelona&gs_lcp=Cgdnd3Mtd2l6EAM6BAghEBU6BwghEAoQoAE6BAghEApKBAhBGABKBAhGGABQAFjuFGD4FWgAcAB4AIABvgGIAaULkgEEMC4xMZgBAKABAqABAcABAQ&scient=gws-wiz

[Q&scient=gws-wiz](https://www.google.com/search?q=Una+estrat%C3%A8gia+col%C2%B7lectiva+per+un+turisme+sostenible+barcelona&rlz=1C1CHBF_esES980ES980&biw=1903&bih=947&sxsrf=ALiCzsZ3RN22IWkYIo3WkKatrstX7WISrA%3A1658500822910&ei=1rbaYtONN4CJur4P6eC5wAY&ved=0ahUKEwjT0KKD3Yz5AhWAhM4BHWlwDmgQ4dUDCA4&uact=5&oq=Una+estrat%C3%A8gia+col%C2%B7lectiva+per+un+turisme+sostenible+barcelona&gs_lcp=Cgdnd3Mtd2l6EAM6BAghEBU6BwghEAoQoAE6BAghEApKBAhBGABKBAhGGABQAFjuFGD4FWgAcAB4AIABvgGIAaULkgEEMC4xMZgBAKABAqABAcABAQ&scient=gws-wiz) (2017).

53. Generalitat de Catalunya, Parc Natural del Delta de l'Ebre & EUROPARC. *Plan de acción de la carta europea de turismo sostenible del Delta del Ebro 2022-2026: Plan de acción de la CETS.*

54. Garcia, C. *et al.* Zero tourism due to COVID-19: an opportunity to assess water consumption associated to tourism. *J. Sustain. Tour.* **0**, 1–16 (2022).

ANNEX

Governança

(1) Estratègia plurianual de destinació enfocada al turisme sostenible

Tema	Estratègia plurianual de destinació enfocada al turisme sostenible
Indicador	Estratègia plurianual de destinació que inclou un enfocament en el turisme sostenible orientat a qüestions ambientals, econòmiques, socials, culturals, de qualitat, de salut i seguretat
Definició	La destinació ha establert i està implementant una estratègia de gestió de destinacions plurianual i un pla d'acció que està disponible públicament, s'adapta a la seva escala, s'ha desenvolupat amb el compromís de les parts interessades i es basa en principis de sostenibilitat. L'estratègia inclou una identificació i avaluació dels actius turístics i té en compte qüestions i riscos socioeconòmics, culturals i ambientals. L'estratègia es relaciona i influeix en una política i una acció de desenvolupament sostenible més àmplia a la destinació.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

(2) Organització territorial responsable de la gestió turística

Tema	Organització territorial responsable de la gestió turística
Indicador	Presència d'una organització que té la responsabilitat d'un enfocament coordinat en la gestió del turisme sostenible
Definició	La destinació disposa d'un òrgan, departament, grup o comitè eficaç responsable d'un enfocament coordinat del turisme sostenible. Aquest grup ha definit responsabilitats, supervisió i capacitat d'implementació per a la gestió de qüestions socioeconòmiques, culturals i mediambientals.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

(3) Implicació dels actors de la quàdruple hèlix

Tema	Implicació dels actors de la quàdruple hèlix
Indicador	Implicació de les administracions públiques, el sector privat, la societat i l'acadèmia en l'organització i coordinació de les activitats turístiques i participació en els processos de presa de decisions.
Definició	El grup d'organització territorial compta amb la implicació i participació de tots els actors interessats.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

(4) Recursos econòmics per a l'organització responsable

Tema	Recursos econòmics per a l'organització responsable
Indicador	L'organització turística rep un finançament adequat per implementar els plans d'acció
Definició	L'organització turística està adequadament finançada, treballa amb diversos organismes en la gestió de la destinació, té accés a personal suficient (inclòs el personal amb experiència en sostenibilitat) i segueix principis de sostenibilitat i transparència en les seves operacions i transaccions.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

(5) Sistema de seguiment i avaluació periòdica

Tema	Sistema de seguiment i avaluació periòdica
Indicador	El sistema de monitorització es revisa i s'avalua periòdicament
Definició	La destinació està implementant un sistema de seguiment i resposta a les problemàtiques i impactes socioeconòmics, culturals i ambientals derivats del turisme. Les accions i els resultats es controlen regularment, s'avaluen i s'informen públicament. El sistema de monitorització es revisa periòdicament.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Mediambiental

(1) Mitigació i adaptació al canvi climàtic

Tema	Mitigació i adaptació al canvi climàtic
Indicador	Programa per educar i sensibilitzar la ciutadania, les empreses turístiques i els visitants sobre el canvi climàtic
Definició	Fins a quin punt una destinació contribueix a la sostenibilitat i resiliència del sector turístic a través de l'educació pública sobre el clima tant per a residents com per a turistes.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Mitigació i adaptació al canvi climàtic
Indicador	Empreses turístiques implicades en plans de mitigació del canvi climàtic (%)
Definició	El nombre d'empreses turístiques de la zona implicades en esquemes de mitigació del canvi climàtic en comparació amb el nombre total d'empreses turístiques de la zona. L'escala de referència es basa en el nombre d'entitats d'àmbit català que han participat en el Programa d'Acords Voluntaris per a la reducció d'emissions de GEH respecte al nombre total d'entitats de Catalunya.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>0,044 % de les empreses turístiques estan implicades amb el programa
+1	0,039-0,044 % de les empreses turístiques estan implicades amb el programa
0	0,036-0,039 % de les empreses turístiques estan implicades amb el programa
-1	0,033-0,036 % de les empreses turístiques estan implicades amb el programa
-2	<0,033 % de les empreses turístiques estan implicades amb el programa o no hi ha informació disponible al respecte

(2) Conservació i adaptació de la biodiversitat/recursos naturals

Tema	Conservació i restauració de biodiversitat/recursos naturals
Indicador	Existència d'un procés de planificació urbanística o d'ús del sòl, que inclou el turisme
Definició	Fins a quin punt la destinació disposa d'un sistema per orientar el desenvolupament cap a un futur desitjat, i per influir en la ubicació, el tipus i la densitat del desenvolupament, fent especial esment al desenvolupament turístic.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Conservació i restauració de biodiversitat/recursos naturals
Indicador	Avaluació de la sostenibilitat de la destinació
Definició	Fins a quin punt una destinació turística avalua els impactes directes i/o indirectes de les seves activitats sobre la biodiversitat i sobre el medi ambient i disposa d'un sistema per abordar-los.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	Periòdicament s'avaluen els impactes sobre la biodiversitat i s'implementen accions basades en els resultats de l'avaluació
+1	Els impactes sobre la biodiversitat s'avaluen periòdicament
0	Els impactes sobre la biodiversitat s'han avaluat ocasionalment
-1	Mai s'han avaluat els impactes sobre la biodiversitat, però s'estan desenvolupant plans i estratègies per fer-ho
-2	Els impactes sobre la biodiversitat mai s'han avaluat o no hi ha informació disponible al respecte

(3) Desenvolupament de la mobilitat sostenible

Tema	Desenvolupament de la mobilitat sostenible
Indicador	Programa per augmentar l'ús de transport de baixes emissions
Definició	Fins a quin punt la destinació promou l'ús del transport amb un menor impacte ambiental, inclòs el transport públic i el transport actiu.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Desenvolupament de la mobilitat sostenible
Indicador	Turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació (%)
Definició	Ràtio de turistes que arriben a la destinació amb transport públic respecte al nombre total de turistes. L'escala de referència es basa en la ràtio de turistes estrangers que arriben a Catalunya amb tren o autobús.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>5,75 % dels turistes que utilitzen el servei de transport públic per arribar a la destinació
+1	5,25-5,75 % dels turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació
0	4,76-5,25 % dels turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació
-1	4,35-4,76 % dels turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació
-2	<4,35 % dels turistes que utilitzen els serveis de transport públic per arribar a la destinació o no hi ha informació disponible al respecte

(4) Gestió de residus

Tema	Gestió de residus
Indicador	Programa d'ajuda a les empreses a reduir, reutilitzar i reciclar residus
Definició	Fins a quin punt una destinació treballa per a la reducció de la quantitat de residus municipals produïts, mitjançant la implementació de programes que donen suport a les empreses turístiques en la reducció de la producció de residus.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Gestió de residus
Indicador	Producció de residus municipals per habitant en temporada alta
Definició	La quantitat de residus produïts en temporada turística en comparació amb la quantitat de residus produïts en temporada baixa a la zona per habitant. L'escala de referències es basa en la quantitat mitjana de residus produïts per habitant a Catalunya. Si existeixen dades mensuals específiques per a la destinació, l'escala de referència s'ha de basar en la quantitat de residus produïts en temporada baixa per habitant.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	<1,23 kg de residus municipals per habitant
+1	1,23-1,34 kg de residus municipals per habitant
0	1,34-1,48 kg de residus municipals per habitant
-1	1,48-1,62 kg de residus municipals per habitant
-2	>1,62 kg de residus municipals per habitant o no hi ha informació disponible al respecte

(5) Ús de l'aigua

Tema	Ús de l'aigua
Indicador	Programa per ajudar les empreses a mesurar, controlar, reduir i informar públicament de l'ús de l'aigua
Definició	Fins a quin punt la destinació implementa programes de suport a les empreses turístiques per millorar el seu rendiment pel que fa al consum d'aigua.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Ús de l'aigua
Indicador	Increment del consum domèstic d'aigua en una destinació respecte al turisme zero
Definició	L'augment de la quantitat d'aigua d'ús domèstic consumida en una destinació en temporada alta en comparació amb la temporada baixa. L'escala de referència es basa en les troballes de Garcia C., et al. ⁵⁴ sobre la valoració del consum d'aigua associat al turisme a les Illes Balears.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	<5 % d'increment del consum domèstic d'aigua
+1	Increment del 5-10 % del consum domèstic d'aigua
0	Increment del 10-15 % del consum domèstic d'aigua
-1	Increment del 15-20 % del consum domèstic d'aigua
-2	>20 % d'increment del consum domèstic d'aigua o no hi ha informació disponible al respecte

(6) Ús de l'energia

Tema	Ús de l'energia
Indicador	Polítiques i incentius per reduir la dependència dels combustibles fòssils, millorar l'eficiència energètica i fomentar l'adopció i l'ús d'energies renovables
Definició	Fins a quin punt una destinació treballa per reduir l'impacte ambiental del consum d'energia mitjançant la incentivació de l'adopció de fonts d'energia més netes.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Ús de l'energia
Indicador	Quantitat anual d'energia consumida de fonts renovables pel sector turístic (%)
Definició	La quantitat d'energia consumida de fonts renovables en comparació amb la quantitat total d'energia consumida pel sector turístic en una destinació. L'escala de referència es basa en valors del tipus d'energia consumida a nivell de Catalunya.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>5,75 % de l'energia consumida prové de fonts renovables
+1	El 5,25-5,75 % de l'energia consumida prové de fonts renovables
0	El 4,76-5,25 % de l'energia consumida prové de fonts renovables
-1	El 4,35-4,76 % de l'energia consumida prové de fonts renovables
-2	<4,35 % de l'energia consumida prové de fonts renovables o no hi ha informació disponible al respecte

(7) Contaminació

Tema	Contaminació
Indicador	Programa per encoratjar les empreses a seguir pautes i normatives per minimitzar la contaminació acústica i lumínica
Definició	Fins a quin punt una destinació implementa programes i estratègies per reduir la contaminació acústica i lumínica derivada de les activitats turístiques.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Contaminació
Indicador	Nivells de soroll en decibels
Definició	Els nivells d'emissió acústica (dB) en zones residencials. L'escala de referència es basa en els valors per a la Zona de sensibilitat acústica moderada del Mapa de capacitat acústica elaborat per la Generalitat de Catalunya.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	<57 dB (7 a 23 h); 48 dB (23 – 7 h)
+1	<62 dB (7 a 23 h); 52 dB (23 – 7 h)
0	65 dB (7 a 23 h); 55 dB (23 – 7 h)
-1	>65 dB (7 h – 23 h); 55 dB (23 h – 7 h) i un pla de millora
-2	>65 dB (7 h – 23 h); 55 dB (23 h – 7 h) i no hi ha cap pla de millora o no hi ha informació disponible al respecte

Sociocultural

(1) Accés comunitari als recursos materials i immaterials

Tema	Accés comunitari als recursos materials i immaterials
Indicador	Programes per controlar, protegir i rehabilitar o restaurar l'accés públic de les persones locals i visitants domèstics als llocs naturals i culturals
Definició	Fins a quin punt una destinació treballa per millorar l'accés de les persones locals a llocs naturals i culturals clau
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Accés comunitari als recursos materials i immaterials
Indicador	Accés a recursos tangibles
Definició	Fins a quin punt una destinació treballa per prevenir i mitigar els impactes adversos sobre les comunitats locals o per restaurar i millorar l'accés de la comunitat a recursos tangibles (per exemple, aigua) i infraestructures
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	La destinació té un programa per abordar l'accés de la comunitat local a recursos tangibles (més enllà dels requisits establerts a les lleis locals). Els compromisos, el rendiment, les millores i l'eficàcia dels programes es divulguen públicament.
+1	La destinació té un programa per abordar l'accés de la comunitat local a recursos tangibles (més enllà dels requisits establerts a les lleis locals).
0	No s'han descobert incidents de danys reals, impactes adversos o riscos per a l'accés de la comunitat a recursos tangibles O la destinació té un sistema o mecanisme per fer complir la política sobre l'accés de la comunitat local als recursos tangibles (d'acord amb les lleis locals).
-1	S'han descobert incidents de danys reals, impactes adversos o riscos per a l'accés de la comunitat a recursos tangibles, però s'ha desenvolupat un pla d'acció correctiu amb un calendari per a la seva finalització O la destinació té una política per garantir l'accés de la comunitat local a recursos tangibles d'acord amb les lleis locals, però no té cap mecanisme ni sistema per fer complir la política.
-2	S'han descobert incidents de danys reals, impactes adversos o riscos per a l'accés de la comunitat a recursos tangibles, però no s'ha desenvolupat un pla d'acció correctiu amb un calendari per a la seva finalització o no hi ha informació disponible al respecte.

(2) Protecció del patrimoni cultural

Tema	Protecció del patrimoni cultural
Indicador	Programa per protegir i celebrar el patrimoni cultural immaterial (per exemple, música, teatre, artesanía, entre altres)
Definició	Fins a quin punt una destinació implementa accions de protecció del patrimoni cultural immaterial.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Protecció del patrimoni cultural
Indicador	Existència de consideracions estètiques en el procés d'aprovació del planejament urbanístic
Definició	Fins a quin punt una destinació té una estratègia de seguiment i protecció dels valors estètics, que inclou el desenvolupament turístic, i s'estan duent a terme accions amb aquesta finalitat.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	S'han fet esforços per a una integració total i tenint en compte les característiques dels edificis. La integració estètica es pot considerar totalment implementada.
+1	Algunes accions implementades i resultats són visibles (alguns esforços per preservar el patrimoni, colors adequats, verdor, aspecte dels edificis, materials usats o ajustos més enllà de la normativa). Es desenvolupen actuacions específiques en matèria d'infraestructures turístiques.
0	Hi ha una estratègia en marxa. Hi ha controls pel que fa les consideracions estètiques. Els projectes estan planificats però no implementats.
-1	Hi ha una estratègia, però els projectes no es planifiquen ni s'implementen. No hi ha controls pel que fa les consideracions estètiques, però està previst que comencin els controls aviat.
-2	No existeix cap estratègia ni acció. No hi ha controls per supervisar les consideracions estètiques o no hi ha informació disponible al respecte.

(3) Compromís de la comunitat

Tema	Implicació de la comunitat
Indicador	Sistema per implicar les parts interessades públiques, privades i comunitàries en la planificació de la gestió de destinacions i la presa de decisions
Definició	Fins a quin punt una destinació involucra la comunitat local en processos de participació pública per a la planificació i la presa de decisions de la destinació, i té en compte el seu punt de vista de manera continuada.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Implicació de la comunitat
Indicador	Augment del nombre d'associacions culturals
Definició	Fins a quin punt la destinació s'esforça per preservar i promoure la cultura a través del compromís amb la comunitat i es reflecteix en el nombre creixent d'associacions culturals. L'escala de referència es basa en les dades facilitades per l'Institut Català d'Estadística. Cada destinació ha de comparar les dades a nivell comarcal d'un any amb l'any anterior comprovant la informació de la taula (https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=790&t=2021).
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	El nombre d'associacions culturals ha augmentat més d'un 5 % durant l'últim any.
+1	El nombre d'associacions culturals ha augmentat durant l'últim any.
0	El nombre d'associacions culturals s'ha mantingut igual durant l'últim any.
-1	El nombre d'associacions culturals ha disminuït en l'últim any.
-2	El nombre d'associacions culturals ha disminuït més d'un 5 % durant l'últim any o no hi ha informació al respecte.

(4) Desenvolupament de capacitats locals

Tema	Desenvolupament de capacitats locals
Indicador	Programes formatius que facilitin l'accés en condicions d'igualtat a llocs de treball dignes
Definició	Fins a quin punt una destinació ofereix formació a la població, especialment aquella més vulnerable (incloent-hi dones, joves, discapacitats, minories, etc.), per millorar el seu accés a una ocupació digna en el sector turístic
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Desenvolupament de capacitats locals
Indicador	Programa de suport i capacitació de les petites i mitjanes empreses locals
Definició	Fins a quin punt una destinació dialoga, s'associa i desenvolupa projectes amb el teixit empresarial local.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	La col·laboració i els projectes estan sòlidament implementats i en funcionament des dels darrers 3 anys. El diàleg és una activitat amb una freqüència definida (>1 vegada a l'any). La destinació compta amb plans concrets per ajudar en la promoció d'esdeveniments locals o d'emprenedoria local i petites empreses.
+1	Alguna activitat ja està implementada i en marxa, i el diàleg existeix. Els resultats del diàleg es registren i formen part de les decisions de gestió un cop l'any. La destinació participa en la promoció d'esdeveniments locals o d'emprenedoria local i petites empreses.
0	Alguna activitat ja està implementada i en marxa, i el diàleg existeix.
-1	Alguna associació i/o projecte està previst però encara no s'implementa.
-2	No es disposa d'informació sobre les mesures que vol adoptar la destinació per a la implicació de la comunitat local, no s'ha iniciat cap acció ni projectes ni comunicació proactiva o no hi ha informació disponible al respecte.

(5) Condicions de vida segures

Tema	Condicions de vida segures
Indicador	Pla de resposta a crisis i emergències a disposició pública que tingui en compte el sector turístic
Definició	Fins a quin punt una destinació disposa d'un pla de resposta a crisis i emergències adequat a la destinació. Els elements clau es comuniquen a residents, visitants i empreses. El pla estableix procediments i proporciona recursos i formació per al personal, visitants i residents, i s'actualitza periòdicament.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Condicions de vida segures
Indicador	Proporció d'habitatges disponibles per a lloguer turístic
Definició	Fins a quin punt una destinació garanteix l'accés a un habitatge digne i assequible per a la comunitat local. L'escala de referència es basa en el mapa elaborat per DataHippo (https://www.eldiario.es/economia/concentraci3n-airbnb-manzana-viviendas-vacacional_1_1961096.html) que presenta el percentatge d'habitatges anunciats a Aribnb entre maig i juny de 2018 respecte al nombre total d'habitatges de cada àrea censal.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	<0,5 % d'habitatge disponible per a lloguer turístic
+1	0,5-2 % d'habitatge disponible per a lloguer turístic
0	2-6 % d'habitatge disponible per a lloguer turístic
-1	6-10 % d'habitatge disponible per a lloguer turístic
-2	>10 % d'habitatge disponible per a lloguer turístic O no es disposa de dades o no hi ha informació disponible al respecte

(6) Discriminació

Tema	Discriminació
Indicador	Sistema per a la millora de l'oferta i la visibilitat dels serveis de turisme accessible per a persones amb discapacitat
Definició	Fins a quin punt una destinació es compromet amb el desenvolupament d'un turisme accessible i inclusiu, ja que garanteix l'oferta d'equipaments turístics accessibles i proporciona informació clara i accessible sobre ells als viatgers que planifiquen i reserven les seves estades i activitats.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Discriminació
Indicador	Sistema de reforç perquè la destinació sigui inclusiva
Definició	La mesura en què una destinació considera diferents tipus de clients, com ara famílies o individus, o persones amb diferents orientacions religioses, espirituals o sexuals i treballa per garantir que cap visitant sigui discriminat per cap d'aquests motius
Escala de referència	
+2	La destinació disposa d'un sistema robust, que inclou la sensibilització i l'educació de les empreses turístiques en aquesta matèria, per evitar discriminacions contra els clients.
+1	Es realitzen accions puntuals a la destinació per evitar problemes de discriminació
0	No s'han denunciat casos de discriminació
-1	S'han denunciat casos de discriminació a la destinació i s'han pres mesures per solucionar el problema
-2	S'han denunciat casos de discriminació a la destinació, però no s'ha pres cap mesura per solucionar el problema o no hi ha informació disponible al respecte

Econòmic

(1) Condicions de treball

Tema	Condicions de treball
Indicador	Programa per conscienciar els gestors de les empreses turístiques de la importància d'oferir una ocupació estable i digna
Definició	Fins a quin punt una destinació orienta les empreses a millorar el seu acompliment pel que fa a la seva responsabilitat d'oferir una ocupació estable i digna amb un salari just i igualitari, la cobertura plena de la Seguretat Social, el respecte dels drets dels treballadors a organitzar-se i negociar col·lectivament, els contractes de treball i la igualtat de gènere, etc.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Condicions de treball
Indicador	Estacionalitat laboral
Definició	Variació de l'atur en percentatge de la temporada baixa (octubre-març) respecte a la temporada alta (abril-setembre). L'escala de referència es basa en les dades d'atur a nivell català de l'Observatori del Treball de Model Productiu de la Generalitat de Catalunya. Les dades mensuals a nivell municipal i comarcal es poden recuperar de la mateixa font.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	<6 % d'atur en temporada baixa respecte a la temporada alta
+1	Augment del 6-6,5 % de l'atur en temporada baixa respecte a la temporada alta
0	6,5-7,5 % d'augment de l'atur en temporada baixa respecte a la temporada alta
-1	Augment del 7,5-8 % de l'atur en temporada baixa respecte a la temporada alta
-2	>8 % d'increment de l'atur en temporada baixa respecte a la temporada alta o no hi ha informació disponible al respecte

(2) Igualtat d'oportunitats

Tema	Igualtat d'oportunitats
Indicador	Legislació o polítiques que donin suport a la igualtat d'oportunitats en l'ocupació per a tothom, incloses les dones, els joves, les persones amb discapacitat, les minories i altres poblacions vulnerables.
Definició	Fins a quin punt una destinació educa les seves empreses per proporcionar igualtat d'ocupació, oportunitats de formació, seguretat laboral i salaris justos per a tothom.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Igualtat d'oportunitats
Indicador	Taxa d'ocupació de persones amb discapacitat
Definició	Fins a quin punt una destinació treballa per millorar la qualitat de vida i promou la integració social de les persones amb discapacitat en risc d'exclusió a través d'una ocupació real i digna. L'escala de referència es basa en la taxa d'ocupació de les persones amb discapacitat a nivell català.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>32 % d'ocupació de persones amb discapacitat
+1	29-32 % taxa d'ocupació de persones amb discapacitat
0	26-29 % taxa d'ocupació de persones amb discapacitat
-1	24-26 % taxa d'ocupació de persones amb discapacitat
-2	<24 % taxa d'ocupació de persones amb discapacitat o no hi ha informació disponible al respecte

(3) Ocupació local

Tema	Ocupació local
Indicador	Fortalesa de les polítiques sobre les preferències de contractació local
Definició	Fins a quin punt una destinació té una estratègia per conscienciar les empreses turístiques de la importància de donar feina a les persones locals per tenir un impacte positiu en el lloc on desenvolupen la seva activitat econòmica, encara que això inclogui haver de destinar més recursos a la formació del personal.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Ocupació local
Indicador	Població ocupada en el sector turístic (%)
Definició	Proporció de població que treballa en el sector turístic normalitzada per la proporció de població aturada. L'escala de referència es basa en dades a nivell català.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>13,5 %
+1	12.5-13.5 %
0	11.5-12.5 %
-1	10.5-11.5 %
-2	<10,5 % o no hi ha informació disponible al respecte

(4) Competitivitat

Tema	Competitivitat
Indicador	Programa de foment del turisme sostenible
Definició	Fins a quin punt una destinació té una estratègia, que involucra el sector privat i el sector públic, per promoure el turisme sostenible entre els clients potencials mitjançant tècniques de màrqueting.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Competitivitat
Indicador	Sensibilitzar les pimes turístiques sobre els beneficis de la digitalització i sobre els programes de digitalització europeus, nacionals i regionals existents per a les pimes
Definició	Fins a quin punt una destinació proporciona a les pimes turístiques habilitats i infraestructures per avaluar i integrar eines digitals en els serveis turístics, no només per millorar la comercialització sinó també l'eficiència i la sostenibilitat dels seus processos i fomentar el desenvolupament de serveis innovadors.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	La destinació disposa d'un sistema permanent per ajudar les pimes turístiques en el desenvolupament de competències digitals que també pot implicar suport econòmic
+1	La destinació disposa d'un sistema permanent per ajudar les pimes turístiques en el desenvolupament de competències digitals
0	La destinació ha ajudat puntualment a les pimes turístiques en el desenvolupament de competències digitals
-1	La destinació no disposa d'un sistema per ajudar les pimes turístiques en el seu camí cap a la digitalització, però tenen plans per treballar en aquesta línia en un futur pròxim
-2	La destinació no disposa d'un sistema per ajudar les pimes turístiques en el camí cap a la digitalització o no hi ha informació disponible al respecte

(5) Cooperació entre els grups d'interès

Tema	Cooperació amb els grups d'interès
Indicador	El programa anima les empreses a comprar béns i serveis localment
Definició	Fins a quin punt una destinació té un programa per encoratjar les empreses turístiques a desenvolupar la seva xarxa de subministrament de manera local com a forma d'assegurar el subministrament, donar suport a una economia local estable i mantenir relacions comunitàries.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Cooperació amb els grups d'interès
Indicador	Augment del nombre d'empreses a la destinació
Definició	L'augment del nombre d'empreses en una destinació respecte a l'any anterior. L'escala de referència es basa en dades a nivell català. Les dades a nivell comarcal o municipal s'han de comparar amb l'escala de referència.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>2 % d'increment del nombre d'empreses
+1	Increment de l'1-2 % del nombre d'empreses
0	Increment del 0 % del nombre d'empreses
-1	1-2 % de disminució del nombre d'empreses
-2	>2 % de disminució del nombre d'empreses o no hi ha informació disponible al respecte

(6) Rendibilitat econòmica

Tema	Rendibilitat econòmica
Indicador	Seguiment i informes periòdics de dades de despeses de visitants, ingressos per habitació disponible, dades d'ocupació i inversió
Definició	S'informa públicament de fins a quin punt una destinació fa un seguiment de la contribució econòmica directa i indirecta del turisme i de la informació detallada.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Rendibilitat econòmica
Indicador	Despesa diària per turista (€)
Definició	L'augment de la quantitat de diners gastats per turista i dia a la destinació. L'escala de referència es basa en dades de l'increment diari mitjà de la despesa dels turistes internacionals a nivell català.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>8 % d'increment de la despesa per turista i dia a la destinació
+1	Increment del 6-8 % de la despesa per turista i dia a la destinació
0	4-6 % d'increment de la despesa per turista i dia a la destinació
-1	2-4 % d'increment de la despesa per turista i dia a la destinació
-2	<2 % d'increment de la despesa per turista i dia a la destinació o no hi ha informació disponible al respecte

(7) Qualitat del servei

Tema	Qualitat del servei
Indicador	Pràctiques relacionades amb la satisfacció del client, inclosos els resultats d'enquestes de mesurament de la satisfacció dels clients
Definició	Fins a quin punt una destinació disposa de mecanismes perquè els clients proporcionin feedback i supervisin els resultats per millorar-ne el rendiment.
	Sí
	No existeix o no hi ha dades disponibles al respecte

Tema	Qualitat del servei
Indicador	Estada mitjana (nombre de dies)
Definició	El nombre mitjà de dies que els turistes s'allotgen a la destinació. L'escala de referència es basa en l'estada mitjana en dies dels turistes a Espanya.
Escala de referència	Descripció de l'escala de referència
+2	>4 dies
+1	3,5-4 dies
0	3-3,5 dies
-1	2,5-3 dies
-2	<2,5 dies o no hi ha informació disponible al respecte

ENI
CBCMED
Cooperating across borders
in the Mediterranean

Project funded by the
EUROPEAN UNION

REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

RESTART MED!

RESTART MED!

CISP
COMITATO INTERNAZIONALE
PER LO SVILUPPO DEI POPOLI

Cambre de Comerç
de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Government of Catalonia
Catalan Tourist Board

This publication has been produced with the financial assistance of the European Union under ENI CBC Mediterranean Sea Basin Programme. The contents of this document are the sole responsibility of the RESTART MED! partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union or Programme management structures.